

4

1117

LATVIEŠU VALODA
KRIEVU SKOLĀM

VAPP
GRĀMATU APGĀDS
RĪGĀ 1945

4
1117

ED. OZOLIŅŠ

ĀBECE

LATVIEŠU VALODA KRIEVU SKOLĀM

2. KLASEI

APSTIPRINĀJIS LATVIJAS PSR ITK

Latvian
Valsts bibliotēka
Inv. 777.013
0911016469

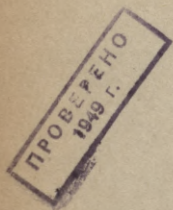
GRĀMATU APGĀDS
RĪGĀ 1945

1453

Латышский язык
для русских школ

БУКВАРЬ

для II класса

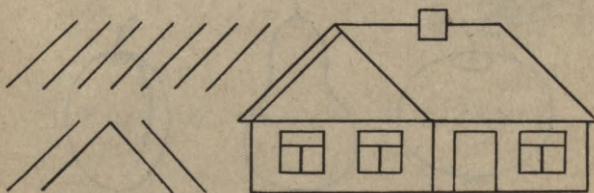
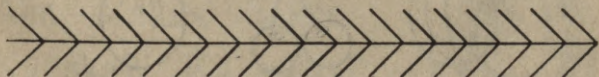
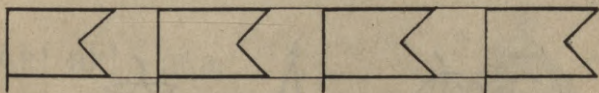
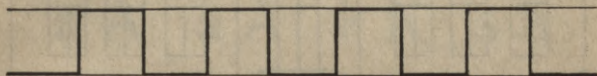
Atbild. redaktore E. Šmite. Techn. redaktore M. Krasovska.
Korrektore E. Pauzule.

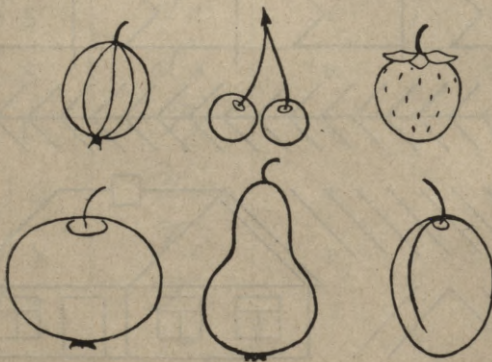
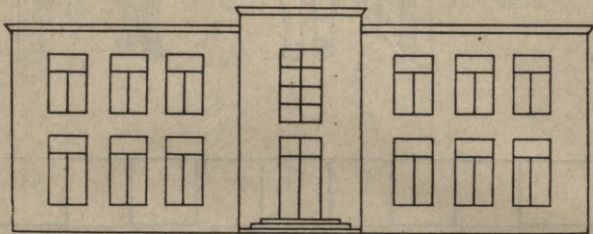
Nr. JT 01310. Parakstīta iespiešanai 1945. g. 22. jūnijā. Papīra formāts 61×86 cm.
Metiens 20.000 eks. Lokšņu skaits 5¹/₂. Iespiesta VAPP Poligrāfijas tresta tipogrāfijā
Nr. 3, Rīga. Pas. Nr. 633.

Latviešu alfabēts. — Латышский алфавит.

Iespiestie burti Печатные буквы	Rakstītie burti Писанные буквы	Nosaukums Название	Apzīmējums ar krievu burtiem Обозначение русскими буквами
A a	<i>Aa</i>	а	а
B b	<i>Bb</i>	б	б
C c	<i>Cc</i>	ц	ц
Č č	<i>Čč</i>	ч	ч
D d	<i>Dd</i>	д	д
E e	<i>Ee</i>	э	э
F f	<i>Ff</i>	ф	ф
G g	<i>Gg</i>	г	г
Ģ ģ	<i>Ģģ</i>	дь	гь (дь)
H h	<i>Hh</i>	х	х
I i	<i>Ii</i>	и	и
J j	<i>Jj</i>	йота	й
K k	<i>Kk</i>	к	к
Ķ ķ	<i>Ķķ</i>	ть	къ (ть)
L l	<i>Ll</i>	л	л

Iespiestie burti Печатные буквы	Rakstītie burti Писанные буквы	Nosaukums Название	Apzīmējums ar krievu burītem Обозначение русскими буквами
L l	<i>Ll</i>	ль	ль
M m	<i>Mm</i>	м	м
N n	<i>Nn</i>	н	н
Ņ ņ	<i>Ņņ</i>	нь	нь
O o	<i>Oo</i>	yo	yo
P p	<i>Pp</i>	п	п
R r	<i>Rr</i>	р	р
Ŗ ŗ	<i>Ŗŗ</i>	рь	рь
S s	<i>Ss</i>	с	с
Š š	<i>Šš</i>	ш	ш
T t	<i>Tt</i>	т	т
U u	<i>Uu</i>	у	у
V v	<i>Vv</i>	в	в
Z z	<i>Zz</i>	з	з
Ž ž	<i>Žž</i>	ж	ж

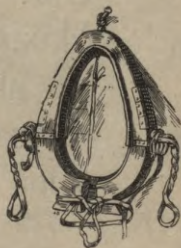
1.

a A ā Ā k K s S

Ak! ak! aka.

Aka — akas. Sakas.

Kā aka? Kā sakas?

a ā k aka s sakas

Aka — колодец. Sakas — хомут. Kā — чей?

2.

u U ū Ū m M n N

Ū-ū! Mū-mū.

Māku: mū-mū.

Kā aka? Mana aka.

Kā sakas? Manas sakas.

Anna mana māsa.

ū n m mana māsa

Māku — умею. Mans — мой. Mana — моя. Manas —
мои. Māsa — сестра.

3.

i l ī l

e ē E Ē

Mi-au. Aa-au.

Suns nāk.

Aina un Īna.

Aina un Īna

māsas.

Maiss, maisi.

Manā maisā saknes.

i e ē maisā sēnes

Suns — собака. Nāk — идѣт. Un — и. Maiss — мешок.
Saknes — овощи. Sēnes — грибы.

4.

ie le l L

Anna un Ella māsas.
 Alma mana māsa.
 Liela aka, liela ēka.
 Aka, ēka, sile.
 Saule. Ēna. Ēka un ēna.
 Ēna un saule.

ie Tel L Laba iela

Liels — большой. Ēka — здание. Sile — корыто. Saule —
 солнце. Ēna — тень. Iela — улица.

5.

O (uo) O (UO) r R

Roka — rokas. Mana roka. Manas rokas. Rika. Ola. Aina! rokā rika. Aina un Ella runā. Ellai rokā ola. Koks—koki. Koka soma. Klasē soli. Solos somas.

o Or R Roka Ola

Roka — рука. Rika — ломоть. Runā — говорит. Ola —
яйцо. Koks — дерево. Soma — сумка. Sols — скамейка,
парга.

6.

b B t T

Ābols. Āboli. Liels ābols. Lieli āboli.
Te lieli āboli. Trīs āboli.

Tinte. Tinte melna. Te melna tinte.
Te sarkana tinte. Burts. Burti. Burti
melni. Es rakstu burtus. Es rakstu
burtu B.

b B d D t T Tinte

Ābols — яблоко. Āboli — яблоки. Liels — большой. Lieli —
большие. Te — здесь, тут. Trīs — три. Tinte — чернила.
Melns — чёрный. Sarkans — красный. Burts — буква.
Burti — буквы. Es — я. Es rakstu — я пишу.

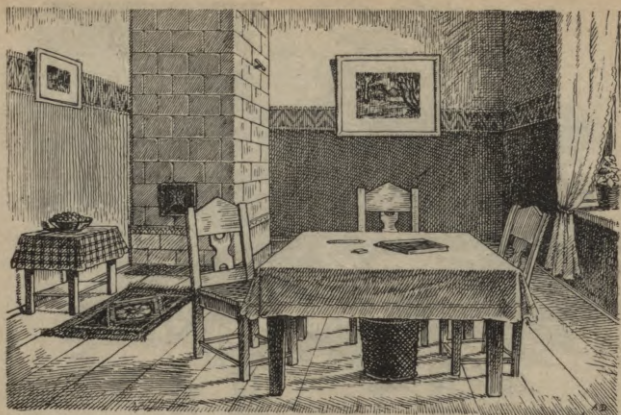
7.

d D

Dod ābolu! Es dodu ābolu. Āboli
saldi. Ābele. Ābelē āboli. Ūdens.
Tilts. Koka tilts. Bēni un āboli.
Bēni ēd ābolus. Es ēdu ābolu. Es
dodu ābolu. Es dodu brālim ābolu.
Es ēdu saldu ābolu.

Bēni ēd ābolus

Dod — дай. Es dodu — я даю. Saldi — сладкие. Ābele —
яблоня. Ūdens — вода. Tilts — мост. Bēni ēd — дети ку-
шают. Es dodu — я даю. Brālim — брату.

8.

g G p P z Z

Galds. Galdi. Krēsls. Krēsli. Mums
ir galdi. Lielais galds. Mazais galds.
Pie galda krēsli. Uz galda zīmulis
un grāmata. Uz mazā galda trauks.
Zem galda grozs. Kaktā krāsns.

Pie galda grozs

Galds — стол. Galdi — столы. Krēsls — стул. Mums — у нас. Mazs — маленький. Pie — у. Uz — на. Zīmulis — карандаш. Grāmata — книга. Trauks — посуда. Zem — под. Gzogs — корзина. Kaktā — в углу. Krāsns — печь.

9.

Zemene. Zemene oga. Salda oga.
Zemenes sarkanas. Traukā zemenes.

g. G p P z I Zeme

Zemene — земляника. Oga — ягода. Salda — сладкая.
Sarkana — красная. Zeme — земля.

10.

v V c C

Egle. Egles. Viena egle. Vāvere.
 Viena vāvere. Ciekurs.
 Ciekuri. Vāvere un cie-
 kurs. Viena vāvere un
 viens ciekurs. Te divi
 ciekuri. Tur divas egles. Liela egle.
 Maza egle — eglīte. Maza vāverīte.

Egle — ель. Viena — одна. Vāvere — белка. Ciekurs —
 шишка. Viens — один. Te — здесь, тут. Divi — два. Tur —
 там. Vāverīte — белочка.

11.

j J

Lācis. Liels lācis. Viena liela egle.
Lācis zem egles. Eglei zari. Zariem
skuja. Māja. Mājas. Jumts. Jumti.
Cirvis. Cirvji. Es cērtu. Tu cērti. Ar
cirvi cērt malku. Mēs ejam mājās.
Mūsu mājas jaunas.

Lācis — медведь. Zars — сук. Skujas — хвоя. Māja — дом.
Jumts — крыша. Cirvis — топор. Es cērtu — я рублю.
Tu — ты. Malka — дрова. Mēs ejam — мы идём. Mūsu —
наши. Jauns — новый.

12.

f F š Š

Fabrika. Fabrikas. Mašina. Mašinas. Fabrikā mašinas. Māte strādā. Māte strādā fabrikā. Māte šuj. Māte šuj ar mašīnu. Šuvēja. Šuvējas. Šuvējas strādā ar mašīnām. Pie mašīnas šuvēja. Šuvēja šuj kreklus. Tēvs mašīnu fabrikā. Tur gatavo mašinas.

Fabrika ff š Š Šuvēja

Fabrika — фабрика. Mašina — машина. Māte — мать. Strādā — работает. Šuj — шьёт. Šuvēja — швея. Pie — у. Kreklis — рубашка. Tēvs — отец. Gatavot — готовить, строить.

13.

ž ž

Žagata. Žagatas. Žagata ir putns. Žagata sēž. Žagata sēž uz zara. Es sēžu. Es sēžu uz sola. Skolēni sēž. Mēs sēžam. Mēs sēžam taisni. Sēdi taisni!

f F ž Ž Žagata

Žagata — сорока. Putns — птица. Sēž — сидит. Zars — сук. Sols — скамейка. Skolēni — ученики. Taisni — прямо. Sēdi taisni! — сиди прямо!

14.

h H ch CH

Himna. Chinīns.

Mēs zinām himnu. Himna ir skaista. Chinīns.
Chinīns ir zāles. Ārsts paraksta zāles. Ārsts
paraksta chinīnu. Hiēna. Hiēna ir zvērs.
Zvēru dārzā hiēna. Šachs ir spēle. Mēs
spēlējam šachu.

c Ch H ch Ch

Himna — гимн. Hiēna — гиена. Chinīns — хинин. Zinām —
знаем. Skaista — красивая. Zvērs — зверь. Dārzs — сад.
Ir — есть. Zāles — лекарство. Ārsts — врач. Parakstīt —
прописывать. Spēle — игра.

15.

č Ć

Čūska. Čakste. Bezdelīga.

Čūska. Čūskas. Hiēnai četras kājas. Čūscai kāju nav. Bezdelīga. Bezdelīgas. Bezdelīga ir putns. Bezdelīga čivina. Čakste. Čakstes. Čakste ir putns. Čakste čakstina. Lācis rūc. Lāči rūc. Viens, divi, trīs, četri.

č Ć v V j F Cirvis

Bezdelīga — ласточка. Čūska — змея. Četri — четыре. Kāja — нога. Nav — нет. Putns — птица. Čivina — щебет. Čakste — сорокопут. Čakstina — чирикает. Rūc — ревет.

16.

dz Dz

Dzenis. Dzenis ir putns. Dzilna. Dzilnas.
 Dzilna ir putns. Dzenis un dzilna dzīvo
 mežā. Dzilna kliež: till-till. Dzeguze kūko.
 Es dziedu. Mēs dziedam. Mēs dziedam
 himnu. Putni dzied.

Dzilna Dzenis Dadži

Dzenis — дятел. Dzilna — дятел чёрный. Dzīvo — живут.
 Mežā — в лесу. Kliež — кричит. Dzeguze — кукушка.
 Kūko — кукует. Es dziedu — я пою.

17.

dž Dž

Dadzis. Dadži. Dadzis ir augs. Dadži
aug. Dadži aug mežā. Dadži lieli. Džuta
arī augs. Džuta derīgs augs. No džutas
auž maisus. Džutas fabrikās auž džutas
audumus.

dz Dz dž Dž

Dadzis — репей, репейник. Augs — растение. Aug —
растут. Džuta — джут. Derīgs — полезный. Auž — ткут.
Audums — ткань.

18.

! L k K ģ Ģ

Ļaudis. Ķilda. Ģērbtuve.
 Ļaudis stāv krastā.
 Kuģis nāk. Tas ved siļķes.
 Siļķes dzīvo jūrā.
 Labi ļaudis nekildojas.

l L k K ģ Ģ

Ļaudis — люди. Ķilda — ссора. Ģērbtuve — гардеробная.
 Stāvēt — стоять. Krasts — берег. Kuģis — корабль. Vest —
 везти. Siļķe — сельдь. Jūra — море.

19.

477.223
Zāģis. Zāģi. Zāģētājs. Zāģētāji. Zāģētāji
zāģē. Zāģētāji zāģē malku. Malku krauj
grēdā. Tverts. Tvertā malka. Tvertā sausa
malka. Koku zāģētava. Koku zāģētavās
zāģē ar mašīnām. Tur kokus zāģē dēļos
un blankās. No koka taisa mēbeles. Mēbeļu
fabrikā dažādi zāģi. Tur ir lieli un mazi zāģi.

Laudis nekildojas

Zāģis — пила. Zāģētājs — пильщик. Zāģēt — пилить.
Malka — дрова. Kraut — складывать. Malkas grēda —
поленница дров. Tverts — сарай. Sauss — сухой. Zāģētava —
лесопильня. Tur — там. Dēļi — доски. Blankas — планки.
Dažādi — разные. Mazi — маленькие.

20.

ņ N r R

Reņģes ķer jūrā. Reņģes sāla
un beŗ mucās. Māmiņa no-
pirka reņģes. Viņa tās paga-
tavoja pusdienām.

Malējs maļ, kalējs kaļ, arājs
aŗ, svērējs sveŗ, bēŗējs beŗ,
kūrējs kuŗ.

ņ. N. r. Reņģes ķer jūrā

Reņģe — стремига. Ƙert — ловить. Sālīt — солить. Bēŗt —
сыпать. Mucā — бочка. Nopirkt — покупать. Gatavot —
готовить. Pusdienas — обед. Malējs — помольщик. Ka-
lējs — кузнец. Arājs — пахарь. Kūrējs — истопник.

21. Klasē.

Es sēžu. Es pieceļos. Es stāvu. Viņš sēž. Viņš pieceļas. Viņš stāv. Anna sēž. Viņa pieceļas. Viņa stāv. Sēdi! Piecelies! Stāvi! Tu sēdi. Tu piecelies. Tu stāvi.

Vai tu sēdi? Jā, es sēžu. Vai tu stāvi? Jā, es stāvu.

Nosauca vārdus, kur sastopams il

22. Klasē.

Mēs sēžam. Mēs pieceļamies. Mēs stāvam. Viņi sēž. Viņi pieceļas. Viņi stāv. Sēdiet! Piecelieties! Stāviet! Jūs sēžat. Jūs pieceļaties. Jūs stāvat. Vai jūs sēžat? Jā, mēs sēžam. Vai jūs pieceļaties? Jā, mēs pieceļamies. Klasē ir galds, krēsls, tāfele un daudz solu.

Kur ir galds? Kur ir krēsls? Kur ir tāfele un soli?

Nosauca vārdus, kur sastopams a!

23. Skolā.

Es esmu skolnieks. Mana māsa ir skolniece. Tu arī esi skolnieks. Mēs visi esam skolnieki. Skolotājs ienāk klasē. Es pieceļos. Visi skolnieki pieceļas. Skolotājs saka: „Sēdieties!” Es nosēžos. Visi skolnieki nosēžas.

Skolotājs sēž uz krēsla. Skolnieki un skolnieces (skolēni) sēž uz soliēm. Viens skolnieks stāv. Viņš stāv pie tāfeles. Skolnieks raksta. Viņš raksta ar kritu. Skolotājs jautā. Skolēni atbild.

Kas jautā? Kas atbild? Kas sēž uz krēsla? Kas sēž uz soliēm?

Nosauc vārdus, kur sastopams ā!

24. Mūsu klase.

Mūsu klase ir liela. Klasei ir logi. Logi arī ir lieli. Sienas ir baltas. Griesti ir augsti. Tie arī balti. Pie griestiem ir lampas. Pie sienas liela tāfele. Kaktā balta krāsns. Otrā kaktā skapis. Skapī grāmatas un burtnīcas. Mēs sēžam uz soliēm. Solu ir daudz. Skolotājs sēž pie galda. Pie galda stāv krēsls. Pie durvīm ir papīru kaste. Tur iemet papīrus.

Kāda ir klase? Kādi ir logi? Kādas ir sienas? Kādi ir griesti? Kāda ir krāsns?

Nosauc vārdus, kur sastopams iel

25. Ko es daru skolā.

Es eju klasē. Es nosēžos savā vietā. Es sēžu. Es ņemu grāmatu. Es skatos grāmatā. Skolotājs saka: „Lasi!“ Es pieceļos, ņemu

grāmatu rokās un lasu. Es lasu skaļi. Skolotājs saka: „Pietiek, sēdi!“ Es lieku grāmatu uz galda un sēžos. Skolotājs saka: „Nemiet burtnīcas un spalvas kātus!“ Es ņemu burtnīcu un lieku uz galda. Es ņemu spalvas kātu un spalvu. Skolotājs raksta uz tāfeles. Es rakstu burtnīcā. Es beidzu rakstīt un aizveru burtnīcu. Es lieku burtnīcu somā.

Kur es nosēžos? Kur es sēžu? Uz kā raksta skolotājs? Kur es rakstu? Kur es lieku burtnīcu?

Nosauc vārdus, kur sastopams **ie**!

26. Kā jāsēž klasē.

Skolotājs parāda, kā jāsēž. Skolēni sēž taisni. Skolēni raksta. Viens skolnieks nesēž taisni. Skolotājs saka: „Sēdi taisni!“ Daži skolēni raksta un nesēž taisni. Skolotājs atkal saka: „Sēdiet taisni!“

Es sēžu taisni. Es rakstu un sēžu taisni. Tagad visi skolēni sēž taisni.

Nosauciet vārdus, kur sastopams **o**!

27. Mana grāmata.

Grāmatai ir vāki. Vākos ir lapas. Lapai ir divas lappuses. Lappuses ir numurētas.

Stāstiņiem un dzejoļiem ir virsraksti. Burti ir melni. Ir lielle burti un mazie burti. Grāmata labi jāglabā. Grāmatā nedrīkst rakstīt vai zīmēt. Lapas manai grāmatai tīras. Es aplieku grāmatas vākiem papīru.

Kas ir grāmatā?

Mikla. Balta pļava, melnas govīs, vajag gudra ganītāja.

(Grāmata)

Nosauciet vārdus, kur sastopams ā!

28. Kā bija senāk.

Gauži raud skolas bērni,
grāmatā vērdamies:
grāmatā smalki raksti,
nevar drīzi izlasīt.

Tautas dziesma.

Nosauciet vārdus, kur sastopams ī!

29. Mana burtnīca.

Manai burtnīcai ir zili vāki. Lapas ir baltas ar pelēkām līnijām. Aritmētikas burtnīca ir ar kvadrātiem. Manā burtnīcā ir sausēklis. Ar to es susinu tintes rakstu. Uz burtnīcas vāka es rakstu: Latviešu valodas burtnīca. Es rakstu savu vārdu un uzvārdu. Atzīmēju arī klasi. Mana burtnīca ir tīra.

Es to rūpīgi glabāju. Skolotājs saka: „Kārtīgam skolēnam ir tīras burtnīcas un glīts raksts.”

Nosauciet vārdus, kur sastopams ī!

30. Es rakstu.

Es ņemu burtnīcu. Es atveru burtnīcu. Es ņemu spalvas kātu un spalvu. Es spraužu spalvu spalvas kātā. Es iemērcu spalvu tintē. Es turu spalvas kātu pareizi. Es rakstu lēnām. Tad nav kļūdu. Es beidzu rakstīt. Es noslauku spalvu ar papīru. Es ņemu sausēkli. Es nosusinu uzrakstīto. Es ielieku sausēkli burtnīcā.

Ko es ņemu? Ko es atveru? Kur es spraužu spalvu? Kur es iemērcu spalvu? Ko es noslauku ar papīru? Ko es susinu? Kur es ielieku sausēkli?

Nosauciet vārdus, kur sastopams ē!

31. Pieturas zīmes.

• punkts	— domu zīme
, kommata	() iekavas
: kōls	„“ pēdiņas
; sēmikōls	... daudzpunkti
? jautājuma zīme	' isinājuma zīme.
! izsaukuma zīme	

32. Klases tāfele.

Klases tāfele ir melna. Uz tāfeles raksta ar krītu. Tāfeli noslauka ar lupatu vai sūkli. Skolotājs saka: „Ej pie tāfeles!“ Es eju pie tāfeles. Es ņemu krītu. Es rakstu ar krītu. Es rakstu burtus un vārdus. Es nolieku krītu. Es ņemu lupatu. Es noslauku tāfeli. Es eju uz savu vietu. Nikolajs iet pie tāfeles. Viņš raksta ar krītu. Viņš beidz rakstīt. Viņš noliek krītu. Viņš noslauka tāfeli. Viņš iet uz savu vietu. Viņš nosēžas. Viņš sēž taisni. Skolotājs saka: „Sēdiet taisni! Stāviet pie tāfeles taisni! Rakstiet lēnām un glīti!“

Ar ko raksta uz tāfeles? Ar ko noslauka tāfeli? Kā jāsēž? Kā jāraksta?

Vingrinies ā izrunā! Ņem vārdus no lasītā!

33. Mēs mācāmies skaitīt.

- (1) Viens skolnieks, viena skolniece,
- (2) divi skolnieki, divas skolnieces,
- (3) trīs skolnieki, trīs skolnieces, .
- (4) četri skolnieki, četras skolnieces,
- (5) pieci skolnieki, piecas skolnieces,
- (6) seši skolnieki, sešas skolnieces,
- (7) septiņi skolnieki, septiņas skolnieces,
- (8) astoņi skolnieki, astoņas skolnieces,
- (9) deviņi skolnieki, deviņas skolnieces,
- (10) desmit skolnieku, desmit skolnieču.

Skaitiet: viens sols, divi soli un tā tālāk; viena grāmata, divas grāmatas un tā tālāk.

J a u t ā j u m i.

Cik krēslu klasē? Cik logu klasē? Cik tev grāmatu? Cik tev burtnīcu?

Vingrinies ie izrunā! Ņem vārdus no lasītā!

34. Nedēļas dienas.

1. Pirmdiena. 2. Otrdiena. 3. Trešdiena. 4. Ceturtdiena. 5. Piektdiena. 6. Sestdiena. 7. Svētdiena.

Ko jūs man maksāsīt,
es nedēļu izdziedāšu?
Pirmā diena, otrā diena,
te trešdiena, ceturtdiena,
te piektdiena, te sestdiena,
te nedēļa pagalam.

Tautas dziesma.

Nosauc nedēļas dienas pēc kārtas! Vingrinies ie izrunā!
Ņem vārdus no lasītā!

35. Cilvēks.

Cilvēkam ir galva, viduklis (rumpis), rokas un kājas. Labā roka, kreisā roka. Labā kāja, kreisā kāja. Rokām un kājām ir pirksti. Cilvēkam ir divas acis, divas ausis, divi vaigi, piere, deguns, mute, zods un kakls. Mutē ir zobi un mēle. Uz galvas ir mati. Mati ir gaiši un tumši. Acis ir zilas, brūnas un pelēkas. Degunā divas nāsis. Labā nāss. Kreisā nāss. Labā acs, kreisā acs. Labā auss. Kreisā auss. Labais vaigs. Kreisais vaigs. —

J a u t ā j u m i.

Cik pirkstu ir katrai rokai? Cik pirkstu ir abām rokām kopā?

Acis darba izbijās,
rokas darba nebijās;
rokas darba nebijās —
zinājās padarām.

Tautas dziesma.

Mīkla.

Divi māzi zirnīši apsēj visu pasauli.

(Acis.)

Nosauca vārdus, kur sastopams eil

36. Ko es daru rītos.

Es pieceļos no gultas. Es mazgājos. Es mazgāju rokas, seju, ausis un kaklu. Es tīru zobus ar suku. Es sukāju matus. Es ģērbjos. Es uzvelku bikses un svārkus. Es aunu kājas. Es uzvelku zeķes. Es uzmaucu kurpes. Es ēdu brokastis. Es dzeru pienu un ēdu maizi.

Es uzvelku mēteli. Uzlieku cepuri galvā. Lieku grāmatas un burtnīcas somā. Es eju uz skolu.

Jautājumi.

Ko es mazgāju? Ko es tīru?

Ko es sukāju? Ko es uzvelku?

Ko es dzeru? Ko es ēdu?

Ko es uzlieku galvā?

Nosauca vārdus, kur sastopams ol

37. Kas katram jāzina.

Kas tu esi? Es esmu skolnieks. Es esmu skolniece (meitene). Tavs vārds? Mans vārds Pēteris. Tavs uzvārds? Mans uzvārds ir Vladimirovs. Kā dēls tu esi? Es esmu Andreja dēls. Saki savu vārdu, tēva vārdu un uzvārdu! Es esmu Pēteris Andreja dēls Vladimirovs. Kur tu dzīvo? Es dzīvoju Rīgā, Stabu ielā 8, 4. dzīvoklī. Cik tev gadu? Man deviņi gadi.

Es protu skaitīt: (1) viens, (2) divi, (3) trīs, (4) četri, (5) pieci, (6) seši, (7) septiņi, (8) astoņi, (9) deviņi.

Mans vārds ir...

Mans uzvārds ir...

Mana tēva vārds ir...

Kā tevi sauc? Mani sauc (par) Pēteri.

Kur tu dzīvo?

Cik tev gadu?

Nosauca vārdus, kur sastopams ņl

38. Mēs — varoņu ļaudis.

Mēs — varoņu ļaudis,
Mēs Dzimteni mīlam,
Mēs dzīvību gatavi
Atdot par to —
Par jūru visplašo,
Par debesi augsto,
Par Sarkano karogu vareno!

39. Varonīgs darbs.

Fašistu lidmašīnas meta bumbas. Kāda bumba plīsa pie municijas noliktavas. Patronu kaste aizdegās. Viena pēc otras sprāga patronas. Varēja visa noliktava uzsprāgt gaisā. Drošsirdīgais Fedorovs piesteidzās pie kastes un noslāpēja ugunsgrēku. Ļaudis un municija bija glābti.

Kaŗš rada varoņus.

Vingrinies i un ī izrunā! Ņem vārdus no lasītā gabaliņa!

40. Nikolaja tēvs.

Nikolajs vēl mazs. Viņam pieci gadi. Nikolaja tēvs ir ievainots kājā. Viņš nevar iet. Nikolaja tēvs cīnījās kaŗā pret mūsu dzimtenes ienaidniekiem.

Nikolaja māmiņu aizveda ienaidnieki.

Es un brālis Konstantīns palīdzam Nikolaja tēvam. Katru rītu aiznesam viņam siltu ēdienu, izslaukām viņa istabu un nomazgājam traukus.

Nikolajam mēs palīdzam sakārtot gultu un apģērbu. Pēc skolas darba kopā ar viņu rotāļajamies un zīmējam. Mēs iedevām viņam krāsainus zīmuļus un papīru.

41. Mūsu dzimta.

Man ir tēvs un māte. Man ir viens brālis un divas māsas. Brālis ir Nikolajs. Vecākā māsa ir Marija,

jaunākā — Olga. Nikolajs un Olga vēl neiet skolā. Viņi ir vēl mazi. Tēvs un māte ir mūsu vecāki. Mēs esam viņu bērni: dēli un meitas. Nikolajs ir dēls, Olga — meita. Tēvam ir tēvs. Tas ir mans vectēvs. Mans tēvs ir viņa dēls. Es esmu vectēva mazdēls. Mātei ir māte. Tā ir mana vecmāmiņa. Olga ir vecmāmiņas mazmeita.

Uzmeklē vārdus, kur sastopams ā, ē!

42. Māmiņa un bērni.

Labā mana māmuliņa,	Māmiņai labu daru,
labi mani mācījusi:	visu mūžu dzīvojot:
ne sunīša kājām spert,	viņa mani mazu kopa,
ne guntiņas pagaliņus.	viņa mazu audzināja.

Bērziņ, tavu kuplumiņu
līdz pašai zemītei;
māmiņ, tavu labumiņu
līdz mūžiņa galiņam.

Tautas dziesmas.

Vingrinies l izrunā; ņem vārdus no lasītā!

43. Bērni un vecāki.

Ai bērniņi, ai bērniņi,	Silta, jauka istabiņa,
klausiet tēvu, māmuliņu:	bērza malku kurināta;
mūžam saule debesīs,	vēl siltāka, vēl jaukāka,
ne mūžam tēvs, māmiņa.	kad māmiņa istabā.

Salda salda brūklenīte,
vēl saldāka zemenīte;
labā laba sveša māte,
vēl labāka māmuliņa.

Tautas dziesmas.

Nosauc vārdus, kur sastopams ū!

44. Stundas gaita.

Ienāk skolotājs. Skolēni pieceļas.

„Kas šodien dežūrē?” jautā skolotājs.

Pieceļas Georgs Skvorcovs.

„Vai klasē kāds trūkst?”

„Šodien trūkst Jevgeņijs Maļiņins, Aleksandrs Sačarovs un Matvejs Chochlovs.”

Viens skolnieks nav sagatavojis stundu. Šim skolniekam sāpēja galva. Mācības sākas. Skolēni labi atbild. Viņi runā droši un skaidri. Skolotājs liek žurnālā atzīmes. Skolēni dabū labas atzīmes: četri un pieci. Viens skolnieks atbildēja pietiekami. Viņam atzīme — 3 (trīs).

J a u t ā j u m i.

Kas šodien nav skolā? Cik skolēnu iztrūkst?

Vingrinies u un ū izrunā! Uzmeklē vārdus ar ū!

45. Rakstu darbu kļūdas.

Skolotājs labo rakstu darbus. Viņš labo ar sarkanu tinti. Darbā ir divas kļūdas. Darbs ir labs. Skolēns dabū četri. Darbā nav nevienas kļūdas. Darbs ir kārtīgi un tīri rakstīts. Darbs ir visai labs. Skolēns dabū pieci. Darbā ir četras kļūdas. Šis darbs ir pietiekams. Par to dabū trīs. Darbā ir daudz kļūdu. Tas nekārtīgi rakstīts. Darbā ir traipi. Tāds darbs ir vājš. Skolēns dabū nepietiekamu atzīmi — divi. Skolotājs liek atzīmes: 5 (visai labi), 4 (labi), 3 (pietiekami), 2 (nepietiekami).

Skolnieks raksta: Kļūdu labojums. Viņš izlabo savas kļūdas.

J a u t ā j u m i.

Ko dara skolotājs? Kādas atzīmes viņš liek? Kāds darbs ir visai labs? Kāds — labs, kāds — pietiekams? Par ko skolēns dabū divi?

Izrunā pareizi šos vārdus: labs, darbs, kāds, galds!

46. Sveicināšana un vēlējumi.

Rītos sveicina: „Labrīt!”

Dienā — „Labdien!”

Vakarā — „Labvakar!”

Varam arī katrā laikā teikt: „Sveiki (здравствуйте)!”
„Sveiks (спокойной)!”

Atvadoties sakām: „Uz redzēšanos!” vai arī: „Ar labu rīt!”, „Ar labu dienu!”, „Ar labu vakaru!”, „Ar labu nakti (спокойной ночи)!”

Aizbraucējam vēlam: „Laimīgu ceļu!”, „Visu labu!”

Devējam sakām: „Paldies (спасибо)!” „Pateicos! (благодарю)!” „Pateicos tev!” „Pateicos jums!”

Pēc darba novēlam: „Patīkamu atpūtu!” Draugam: „Visu labu!” Varam atbildēt: „Tev tāpat!”, „Jums tāpat!”

47. Pieklājība.

Skolā un mājās mēs esam pieklājīgi un laipni. Uz mājām ejot, mēs netrokšņojam un negrūstāmies. Mēs zinām pieklājības izteicienus. Tos nepiemirstam lietot.

1. Lūdzu; izlūdzos.	1. Пожалуйста; прошу.
2. Pateicos; paldies.	2. Благодарю; спасибо.
3. Atļaujiet!	3. Позвольте, разрешите!
4. Atvainojiet; piedodiet!	4. Извините; простите!
5. Lūdzu piedodiet!	5. Пожалуйста, простите!
6. Atļaujiet jums palīdzēt!	6. Позвольте вам помочь!
7. Esiet tik labi!	7. Будьте так добры!
8. Vai drīkst ienākt?	8. Можно ли войти?
9. Atļaujiet ienākt!	9. Разрешите войти!

Ar māmiņu runājot,
krēsliņā nesēdēju;
krēslu devu māmiņai,
lai teic gudru padomiņu.

Tautas dziesma.

48. Brokastīs.

Pulkstenis ir septiņi. Es nomazgājos un eju brokastīs. Pie galda jau sēž tēvs, māmiņa, māsa un brālis.

Es saku: „Labrīt!” Viņi atbild: „Labrīt, Nikolaj, kā tu gulēji?”

„Paldies, labi!” es atbildu un sēžos pie galda. Māte man ieļej pienu. Es saku: „Paldies!” Māte atbild: „Lūdzu!”

Tēvs man pasniedz maizi. Es pateicos. Pēc brokastīm es pieceļos un saku: „Paldies!” Tad ņemu skolas somu un atvados: „Ar labu rītu!”

„Uz redzēšanos!” atbild mājinieki.

Uzmeklē vārdus, kur sastopams ie; centies to pareizi izrunāt!

49. Starpbrīdī.

Atskan zvans. Stunda beidzas. Skolnieki pieceļas. Skolotājs pirmais iziet no klases. Skolnieki iet mierīgi. Viņi sarunājas, bet nekliedz. Skolnieki iet pagalmā. Klasē paliek dežūrants. Viņš atver logu, aizver durvis. Skolēni pagalmā pastaigājas. Daži iet rotaļās. Lielajā starpbrīdī ēdam pusdienas. Tās mums visiem labi garšo. Atkal atskan zvans. Starpbrīdis beidzies. Skolēni sastājas pa divi un iet savās klasēs. Dežūrants aizver logu. Skolnieki sēž savās vietās un sakārto nākamai stundai vajadzīgās lietas.

Izrunā pareizi! Logs, draugs, vajadzīgs.

50. Ko dara dežūrants.

Dežūrants noslauka tāfeli. Viņš starpbrīdī atver logu. Viņš vēdina klasi. Viņš aizver logu. Dežūrants pasniedz skolotājam spalvas kātu. Viņš vēro, vai nav papīri uz grīdas. Papīrus salasa. Tos met papīru kastē. Dežūrants atnāk pirmais un aiziet pēdējais.

Viņš vēro visu, kas klasē notiek. Par nekārtībām viņš ziņo skolotājam. Labam dežūrantam klasē kārtība.

P a p i l d i n i:

Es esmu dežūrants.

Es...

Es...

Es...

Izrunā pareizi vārdus: dežūrants, spalvas kāts; pirmais, pēdējais!

51. Mēs mācāmies skaitīt līdz simtam (100.)

Cik?

(11) Vienpadsmit skolēnu,	(21) divdesmit viens,
(12) divpadsmit skolēnu,	(22) divdesmit divi,
(13) trīspadsmit skolēnu,	(23) divdesmit trīs,
(14) četrpadsmit skolēnu,	(24) divdesmit četri,
(15) piecpadsmit skolēnu,	(25) divdesmit pieci,
(16) sešpadsmit skolēnu,	(26) divdesmit seši,
(17) septiņpadsmit skolēnu,	(27) divdesmit septiņi,
(18) astoņpadsmit skolēnu,	(28) divdesmit astoņi,
(19) deviņpadsmit skolēnu,	(29) divdesmit deviņi,
(20) divdesmit skolēnu,	(30) trīsdesmit.
(31) trīsdesmit viens,	(40) četrdesmit,
(41) četrdesmit viens,	(50) piecdesmit,
(55) piecdesmit pieci,	(60) sešdesmit,
(68) sešdesmit astoņi,	(70) septiņdesmit,
(80) astoņdesmit,	(90) deviņdesmit,
(99) deviņdesmit deviņi,	(100) simts.

Nosauc šos skaitļus! 4, 9, 17, 23, 44, 52, 65, 70, 71, 87, 96, 100.

52. Pulkstenis.

Pulkstenis rāda laiku. Laiks mums pareizi jāiedala. Noteiktā laikā jāierodas darbā. Noteiktā stundā jāceļas. Mēs visi pazīstam pulksteni. Pulkstenim ir ciparnīca un divi rādītāji. Īsais rādītājs rāda stundas, garais — minūtes. Stundā sešdesmit minūšu.

Cik pulkstenis? Tagad — viens, divi, trīs, četri un tā līdz divdesmit četriem. Nepilnas stundas izsakām minūtēs vai daļās. Piemēram, tagad astoņi un piecpadsmit minūšu jeb ceturksnis uz deviņiem; vienpadsmit un 30 minūšu jeb pus divpadsmit; trīspadsmit un 50 minūšu jeb bez desmit minūtēm četrpadsmit.

J a u t ā j u m i.

Ko rāda pulkstenis? Kas palīdz laiku pareizi iedalīt? Kad jāierodas darbā? Kad sākas mums darbi skolā? Cik rādītāju pulkstenim? Ko rāda īsais rādītājs? Ko rāda garais rādītājs? Cik minūšu stundā? Cik minūšu pusstundā? Cik minūšu stundas ceturksnī?

53. Parastas sarunas.

- Kā klājas?
- Paldies, labi.
- Lūdzu, cik pulkstenis!
- Divpadsmit un divdesmit minūšu.
- Kāds šodien laiks?
- Šodien siltāks nekā vakar.
- Vai mājās visi veseli?
- Jā, visi esam veseli.
- Sveicini no manis savus mājiniekus.
- Paldies. Dzīvo vesels!

Izrunā pareizi! Labs, divpadsmit, pats.

M ī k l a s.

Dienu, nakti iet, nekur neaiziet.

(Pulkstenis.)

Panest var, izskaitīt nevar.

(Matī.)

Zobi ir, mutes nav.

Otram kož, pats kliež.

(Zaģis.)

54. Ģimene.

Mūsu ģimenē ir astoņi cilvēki. Vectēvs ir vecs: viņam jau astoņdesmit gadu. Arī tēvs nav jauns: viņam piecdesmit gadu, bet mātei trīsdesmit astoņi. Man ir viens brālis un divas māsas. Brālim astoņpadsmit gadu, māsai vienpadsmit, man pašam deviņi, bet mazajai māsiņai nav vairāk par trim gadiem. Viņu baro un ģērbj vecmāmiņa. Es esmu dzimis tūkstoš deviņi simti trīsdesmit sestajā gadā.

J a u t ā j u m i.

Pastāsti par savu ģimeni! Kad tu esi dzimis? Kad dzimis tavs tēvs, brālis, māsa?

Vingrinies pareizi izrunāt! Tēvs, vecs, vectēvs, vecmāmiņa, dēls.

55. Pusdienas.

Pulksten divos mēs ēdam pusdienas. Pusdienas mēs ēdam kopējā ēstuvē. Māte nopērk ēdienu talonus. Mēs ēdam zupu, cepeti ar kartupeļiem un saldo ēdienu. Saldais ēdiens ir parasti augļu zupa. Tur ir žāvēti āboli, plūmes un rozīnes. Mēs labprāt ēdam burkānus, bietes, kāļus un gurķus. Zirņi, pupas un kāposti ir zupā. Dažreiz ir svaigu kāpostu zupa. Citreiz skābētu kāpostu zupa. Ēdieni mūsu ēstuvē ir labi. Dažreiz mēs ēdam arī mājās.

Nosauc ēdienus! Zupa, cepetis... Ko labprāt ēdam?

Vingrinies pareizi izrunāt! Ēdam, ēstuve, nopērk.

56. Kopgalda virtuvē.

Pilsētās lielajās kopgaldu virtuvēs katru dienu pagatavo tūkstošiem pusdienu. Tur visu dara mašīnas: griež maizi, mizo kartupeļus, mazgā traukus. Mašīnas ar sevišķiem tīkliem traukus novieto kastēs un tos tur nomazgā karstā ūdenī.

Ēdienu vāra lielos slēgtos katlos. Virtuvei visapkārt puķu dārzs, vasarā galdi klāti dārzā. Uz galdiem arvien redzamas puķes.

J a u t ā j u m i.

Kur pilsētās vāra pusdienas? Kādus darbus tur veic mašīnas? Kur vāra ēdienu?

Izrunā pareizi! Sēta, pilsēta, ēka, ēna.

57. Apavi.

Mani vecie zābaki bija noplīsuši. Arī māsai vajadzēja jaunas kurpes. Vakar mēs ar tēvu aizgājām uz apavu veikalu. Veikalā plauktos stāvēja daudz jaunu, skaistu apavu. Pārdevēja atnesa vairākus pārus melnu, spīdošu zābaku. Es apsēdos uz krēsla un tos pielaiķoju. Māsa sev pielaiķoja kurpes. Kad apavi bija pielaiķoti, pārdevēja tos iesaiņoja. Tēvs samaksāja, un mēs gājām mājās.

Vingrinies pareizi izrunāt! Stāvēt, sēdēt, ēst, nest, atnest; es sēžu.

58. Slinkums.

Gulēdams ieraudzīju
plauktā gardu kumosīņu;
ejiet, rokas, paņemiet,
mute gardi apēdīs.

Slinkum, slinkum,
laid mani vaļā:
tevi kuls,
man sāpēs.

Tautas dziesmas.

Vingrinies pareizi izrunāt: plauktā, laid vaļā.

59. Visiem jāstrādā.

Dzīvnieki atnāk pie cilvēka.

„Dod mums darbu!”

„Kādus darbus strādājat?”

Zirgs: „Es velku ratus un ragavas.”

Govs: „Es dodu pienu.”

Aita: „Es dodu vilnu.”
Suns: „Es sargu māju.”
Vista: „Es dēju olas un peru cāļus.”
Labi, cilvēks ir ar mieru.
„Bet kas mūs modinās?” tie prasa.
Te pienāk gailis: „To darišu es!”
Un tā gailis rītos dzied un modina visus.

Tautas pasaka.

J a u t ā j u m i.

Nosauc mājas dzīvniekus! Zirgs, govš... Ko dara zirgs? Ko suns? Ko gailis?

Izrunā pareizi! Ola, modināt, dodu, ko.

60. Mums palīdz mājas dzīvnieki.

Suns gudrs dzīvnieks. Viņš pazīst savus mājiniekus. Suns rej. Viņš palīdz cilvēkam medībās un kaļā.

Kaķis ķer peles un žurkas. Govs derīgs mājlops. Govs dod pienu. No piena dabū krējumu, sviestu un biezpienu. Zirgs velk vezumu. Ar zirgu jā, arī un ecē. No zirgu astriem taisa sukas. Cūku tur gaļas dēļ. Cūkai daudz tauku. No cūkas sariem taisa sukas. Aita dod vilnu. No vilnas gatavo siltus apģērbus. Aitas ādas der kažokam.

J a u t ā j u m i.

Ko dara kaķis? Ko dod govš? Ko taisa no zirga astriem? Ko taisa no cūkas sariem? Ko pagatavo no vilnas?

Izrunā pareizi! Piens, sviests, biezpiens, astriem.

61. Mājputni.

Vistas, pīles un zosis ir mājputni. Vista dēj olas. No olas rodas cālītis. Vistu olas laba barība. Pīles un zosis peld. Šie putni ir labi peldētāji, bet neveikli gājēji. Putnu gaļa garda.

Gailim raibas spalvas. Gailim uz galvas sarkana sekste. Pie kājām tam pieši. Gaiļi savā starpā nesa- tiek. Tie kaujas. Par ķildīgiem cilvēkiem saka: plū- cas kā gaiļi.

J a u t ā j u m i.

Nosauc mājputnus! Ko mājputni dod?

M ī k l a s.

Maza maza mucīņa, divējāds alutiņš.

Cērt ledu — uzcērt sidrabu, cērt sidrabu — uz- cērt zeltu.

(Ola)

Vingrinies izrunā: gaļa, gaiļi, cāļi.

62. Dzīvnieku balsis.

Govs mauj. Zirgs zviedz. Aita blēj. Suns rej. Ka- ķis ņaud. Cūka rukšķina. Jēri brēc. Pele pīkst. Varde kurkst. Vilks kauc. Lācis rūc. Gailis dzied. Vista kla- dzina. Zoss gāgina. Pīle pēkst.

Papildiniet pēc parauga! Govs var maut. Zirgs var zviegt. Aita var ... Suns var ... Kaķis var ... Cūka var ... Jēri var ... Pele var ... Vilks var ... Lācis var ... Gailis var ... Vista var ... Zoss var ... Pīle var

63. Dzīvnieku ķilda.

Govs, zirgs un suns sāka ķildoties, kuŗu no viņiem saimnieks mīlot visvairāk.

„Saprotams, mani,” saka zirgs, „es viņam velku arklu un ecēšas, vedu no meža malku. Viņš ar mani brauc uz pilsētu. Bez manis viņš pavisam aizietu bojā.”

„Nē, saimnieks mani mīl vairāk,” saka govs. „Es visu dzimtu baroju ar pienu.”

„Nē, mani,” rūc suns, „es sargu viņa mantu.”

Saimnieks dzird strīdu un saka:
„Nestrīdieties! Jūs man visi esat vajadzīgi, un
katrs no jums labs savā vietā.”

Pasaka.

J a u t ā j u m i.

Ko sacīja zirgs? Ko sacīja govs? Ko suns? Ko
atbildēja saimnieks?

64. Jaunie dzīvnieki.

Kūtī blāuj telēni. Cūku kūtī kviēc sivēni. Vistai —
cālēni. Pilei — pīlēni. Zosij — zoslēni. Mazie kaķēni
ņaud un gaida māti. Zvirbulim jauni zvirbulēni. Jau-
nie kucēni izrāpušies no kastes. Vārnēni sēž uz jumta
un ķērc.

Izraksti no šā gabaliņa jauno dzīvnieku nosaukumus! Ievēro:
-ēn — raksta ar garo ē.

65. Zoss valoda.

Zoss saka uz cilvēka bērniem: „Re, re, kur grā-
mata; re, re, kur grāmata.”

Kad zosu bars nodomājis paslepen labībā iet, tad
tas runā: „Pa divi pie viena, pa divi pie viena (labī-
bas stiebra)!”

Bet, labībā nonākušas, saka: „Katra pie viena, katra
pie viena!”

Tautas pasaka.

Izrunā rūpīgi: pie viena stiebra; iet pie viena stiebra!

66. Zīlīte.

Ik rītu, ik rītu
zīlīte brēc:
„Dzi, dzi, vai dzi!
Tārpot ej, vīrs!

Pieci mazi bērniņi,
piecas mazas mutītes —
visas piecas tārpiņiem
piebāžamas.

J. Rainis.

Papildini: mute — mutīte; zīle —; bērns — bērniņš; tārps —.

67. Jānītis un vectēvs.

Jānītim iešaujas aplamas domas prātā; viņš atgriežas pie durvīm un sāk brēkt: „Māt!”

Vectēvs to mierina:

„Māte pie gotiņām — pienišs būs!” Viņš steigšus iztaisa no priedes skāla govi ar ragiem un četrām kājām, to nostāda zemē un saka:

„Lūk, še Jānīt, kur gotiņa! — Gotiņa saka: mū!”

Pēc tam vectēvs iztaisa otru, mazāku četrkājaini, un saka:

„Redz še, kur aitiņa — bē!” Tad vēl trešo, ar augšā uzliektu asti, un saka:

„Še Taksis — au, au Taksi!”

Uz Jānīša veselīgās sejiņas ir smieklī ar asarām.

Doku Atis.

Papildini: Jānis — Jānītis; brālis —; govs — gotiņa; krāsns —; aita — aitiņa; seja —; asara —; piens — pienišs; siens —; aste — astīte; kaste —.

68. Joks.

Ko redzi, par to nevaicā.

Reiz kāds cilvēks veda sienu. Te pretim nāca otrs un prasīja:

„Ko tu ved?”

„Vedu malku,” atbildēja pirmais.

„Kādu malku? Tev taču vezumā siens!”

„Nu ja pats redzi, kādēļ vaicā?”

Vingrinājums.

Liels joks, mazs jociņš.

Liels cilvēks, mazs cilvēciņš.

Liels vezums, mazs vezumiņš.

69. Suns un gaļa.

Suns paķer gaļas gabalu. Viņš ar to skrien pa laipu un ierauga sevi ūdenī. Suns domā, ka upītē otrs suns nes gaļu. Viņš metas ūdenī un grib atņemt

gaļu. Ne suņa, ne gaļas ūdenī, bet savu gaļas gabalu pazaudēja.

Vingrinies izrunā!

Es tagad ķēru, es vakar ķēru.
Es tagad nesu, es vakar nesu.
Es tagad ēdu, es vakar ēdu.
Es tagad metu, es vakar metu.
Es tagad bēgu, es vakar bēgu.
Es tagad ņemu, es vakar ņemu.
Viņš grib ķert, nest, ēst, mest, bēgt, ņemt.

70. Gudrais strazds.

Reiz strazdam gribējās dzert. Par laimi viņš atrada krūzi ar ūdeni, bet krūze bija augsta un strazds nevarēja ūdeni aizsniegt. Ko nu darīt? Strazds ilgi domāja. Beidzot viņš sāka lasīt akmentiņus un mest tos krūzē. Ūdens pacēlās, un strazds varēja dzert.

J a u t ā j u m i.

Kam gribējās dzert? Ko atrada strazds? Ko strazds nevarēja aizsniegt? Ko darīja strazds? Kur viņš meta akmentiņus? Kas pacēlās? Kas varēja dzert?

Vingrinies izrunāt! Es dzeru, tu dzer, viņš dzer, viņa dzer.

71. Lapsa un āzis.

Reiz lapsa iekrita akā. Viņa gribēja no akas izrāpties, bet nespēja. Gar aku gāja āzis. Lapsa viņu uzrunāja: „Āzīt, kaut tu zinātu, cik akā vēss un salds ūdens! Nolec nu lejā padzerties!”

Āzis aplaizījās vien, jo bija ļoti izslāpis. Daudz nedomādams, viņš nolēca pie lapsas akā.

Bet lapsa ātri uzlēca āzim uz muguras, tad uz ragiem un beidzot izlēca no akas. Nu lapsa zobojās par āža mulķību un smiedamās aizgāja.

J a u t ā j u m i.

Kur lapsa iekrita? Ko nespēja lapsa? Kas gāja gar aku? Kā lapsa uzrunāja āzi? Kāds bija āzis? Kam viņš paklausīja? Ko darīja lapsa? Par ko zobojās lapsa?

72. Lācis un pele.

Reiz lācis saķēra peli. Pele sāka lūgties: „Laid mani vaļā; nelaimes gadījumā es tev palīdzēšu.”

Par tādu apsolījumu lācis tikai pasmējās, bet palaida peli tomēr vaļā.

Velāk lācis iekrita ķērāja cilpās un nevarēja nekādi tikt vaļā. Pēdīgi atskrēja tā pati pele. Viņa pārgrauza kādu cilpu un atsvabināja lāci.

Tautas pasaka.

J a u t ā j u m i.

Ko saķēra lācis? Ko darīja pele? Kas palaida peli vaļā? Kur iekrita lācis? Kas atskrēja palīgā? Kā pele palīdzēja lācīm?

U z d e v u m s. Ķert — es tagad ķeru, es vakar ķēru.
Dzert — es tagad ..., es vakar ...

73. Lapsa un gailis.

Lapsa atnāk pie gaiļa un saka: „Gailīt, es nesu tev prieka vēsti. Iznācis likums, ka visiem putniem un zvēriem jādzīvo kā brāļiem. Nāc no laktas lejā. Es tevi gribu mīļi apkampt!”

Gailis pagroza galvu un atbild: „Jā, laikam gan tev taisnība. Es redzu...”

„Ko tu, gailīt, redzi?”

„Es redzu, ka steidzīgi nāk divi melni suņi. Tie laikam to pašu ziņu vēstīs.”

„Ko? Divi suņi?” lapsa iesaucas un metas steidzīgi prom.

Tautas pasaka.

J a u t ā j u m i.

Pie kā atnāk lapsa? Ko lapsa saka? Ko saka gailis? Ko darīja lapsa?

74. Gailītis un vistiņa.

Kādreiz gailītis un vistiņa aizgāja riekstot. Gailītis iekāpa lazdā, un vistiņa apakšā gaidīja riekstus. Te kāds rieksts iekrita taisni vistiņai acī un izsita to.

Vistiņa iet pie saimnieka sūdzēties. Saimnieks sauc gailīti un vaicā:

„Kāpēc tu izsiti vistiņai aci?”

Gailītis atsaka: „Tāpēc, ka lazda kustējās.”

Saimnieks sauc lazdu un prasa: „Kāpēc tu kustējies?”

Lazda atbild: „Tāpēc, ka kaza grauza manu mizu.”

Saimnieks sauc kazu un jautā: „Kāpēc tu grauži lazdu mizu?”

Bet kaza ar nav mulķe. Viņa atbild: „Tāpēc, ka tu man nedevisi sienu.”

Saimnieks redz, ka pats vainīgs, un palaiž visus apsūdzētos vaļā. No tā laika viņš sāka barot kazu ar sienu un gaili ar graudiem.

Tautas pasaka.

75. Gudrā pele.

Pele ieraudzīja slazdu. Viņa sacīja: „Tur stāv slazds. Cilvēki grib mūs ievilināt slazdā. Kas slazdā, tas nelaimē. Tur nav izejas. Mēs cilvēkiem neticam. Tie mums labu nevēl. Bet spēkis patīkami smaržo. Būtu drusciņ jāpaož. Tas man nekaitēs. Es spēki neaiztikšu. Slazds neaizkritīs.”

Pele lēnām ielīda slazdā. Uzmanīgi viņa oda spēki. Pele jau gribēja no slazda iziet. Piepeši slazds ar troksni aizkrita. Gudrā pele bija saķerta.

S a k ā m v ā r d s: Gudram gudra nelaime.

Nosauc trīs vārdus, kur sastopams ķ!

76. Bites.

Vectēvs Nikolajs kopa bites. Bites dzīvo stropos. Tur viņas gatavo šūnas un pilda tās ar medu. Bites savāc medu no ziediem. Bites ienaidniekam dzeļ. Kādreiz vectēvam aizlaidās bišu spiets. Mēs ar brāli parādījām, kur spiets nosēdies. Vectēvs spietu saņēma un to ielaida stropā. Mums viņš iedeva medu.

J a u t ā j u m i.

Kur dzīvo bites? Ko dara bites? Kur bites vāc medu?

M ī k l a.

Mazs mazs vīriņš — ass ass cirvītis.

(Bite)

Nosauciet 5 vārdus, kur sastopams šī

77. Skaitīšana.

Kuŗš? Kuŗa?

(1.) Pirmais skolnieks,	(1.) pirmā skolniece,
(2.) Otrs skolnieks,	(2.) otra skolniece.
(3.) Trešais skolnieks,	(3.) trešā skolniece.
(4.) Ceturtais skolnieks,	(4.) ceturta skolniece.
(5.) Piektais skolnieks,	(5.) piektā skolniece,
(6.) Sestais sols,	(6.) sestā vieta.
(7.) Septītais sols,	(7.) septītā vieta.
(8.) Astotais sols,	(8.) astotā vieta.
(9.) Devītais sols,	(9.) devītā vieta.
(10.) Desmitais sols,	(10.) desmitā vieta.
(11.) Vienpadsmitais mēnesis,	(11.) vienpadsmitā die-
na. (12.) Divpadsmitais mēnesis,	(12.) divpadsmitā
diena. (16.) Sešpadsmitais gads,	(16.) sešpadsmitā
diena. (21.) Divdesmit pirmais gads,	(21.) divdesmit
pirmā diena. (22.) Divdesmit otrs gads,	(22.) div-
desmit otra diena. (30.) Trīsdesmitais gads,	(30.) trīs-
desmitā diena. (32.) Trīsdesmit otrs gads,	(32.) trīs-

desmit otra diena. (40.) Četrdesmitais gads, (40.) četrdesmitā diena. (50.) Piecdesmitais gads. (60.) Sešdesmitais gads. (70.) Septiņdesmitais gads. (80.) Astoņdesmitais gads. (90.) Deviņdesmitais gads. (100.) Simtais gads.

Nosauciet un uzrakstiet: 2., 4., 11., 22., 41., 55., 69., 77., 83., 95.

Vingrinies izrunā: kuŗš? kuŗa? vienpadsmitais, divpadsmitais.

78. Mēs skaitām mēnešus.

Pirmais mēnesis ir janvāris. Otrs mēnesis — februāris. Trešais — marts.

Mēneši pēc kārtas:

janvāris, februāris, marts, aprīlis, maijs, jūnijs, jūlijs, augusts, septembris, oktobris, novembris, decembris.

J a u t ā j u m i.

Kuŗš mēnesis ir marts? Kuŗš mēnesis ir maijs?
Kuŗš mēnesis ir oktobris? Kuŗš mēnesis ir tagad?
Kuŗa diena ir šodien? Kuŗa diena būs rīt? Kuŗa diena bija vakar?

Kad ir tava dzimšanas diena? Kad ir tava vārda diena?

Izrunā pareizi: februāris, aprīlis, septembris, oktobris.

79. Gads.

Gadā ir divpadsmit mēnešu. Mēs mēnešu nosaukumus jau zinām. Gadā ir piecdesmit divas nedēļas. Vienā nedēļā septiņas dienas. Nedēļas dienu nosaukumus mēs arī zinām. Mēnešiem nav vienāds dienu skaits. Janvārim, martam, maijam, jūlijam, augustam, oktobrim un decembrim ir 31 diena, bet aprīlim, jūnijam, septembrim un novembrim — 30 dienu. Februāris ir visīsākais mēnesis. Tam ir divdesmit astoņas dienas. Gaŗajā gadā februārim ir 29 dienas.

J a u t ā j u m i.

Cik mēnešu gadā? Nosauc mēnešus pēc kārtas!
Cik nedēļu gadā? Nosauc nedēļas dienas pēc kārtas!
Cik dienu janvārim? Cik — jūlijam? Cik augustam? Cik decembrim?

80. Saule un mēness.

Saule rāja mēnestiņu,
kam tas gaiši nespīdēja.
Mēnestiņš atbildēja:
„Tev dieniņa, man nakсниņa;
tev dieniņa ar ļaudīm,
man nakсниņa ar zvaigznēm.“
Kas to teica, tas mēloja,
ka saulīte nakti gul;
vai saulīte tur uzlēca,
kur vakar norietēja.

Tautas dziesma.

M ī k l a s. Pilns gaiss riekstu, ābols vidū.
Divi vīri iet pa kalnu, viens otra nepanāk.
No jūriņas izpeldēja divi skaisti kumeliņi: vienam bija zvaigžņu sega, otram zelta iemauktiņi.

Ievēro: saule — saulīte, mēness — mēnestiņš, nakts — nakсниņa, zvaigzne — zvaigznīte.

81. Mīkla.

Liels liels ozols
divpadsmit zariem.
Katrā zarā
četri perekļi.
Katrā pereklī
septiņas olas,
katrā olā
melns un balts.

Papildini: ozols — gads; zars —, pereklis —, ola —, melna ir —, balta ir —.

82. Gada laiki.

Pavasaris, vasara, rudens un ziema ir gada laiki. Vienā gadā ir četri gada laiki. Katrā gada laikā trīs mēneši. Pavasaŗa mēneši ir marts, aprīlis, maijs. Vasaras mēneši ir jūnijs, jūlijs, augusts. Rudens mēneši — septembris, oktobris, novembris. Ziemas mēneši — decembris, janvāris, februāris.

J a u t ā j u m i.

Kuŗš gada laiks ir tagad? Kuŗš gada laiks nāk pēc vasaras? Kuŗš gada laiks nāk pēc ziemas? Nosauc pavasaŗa mēneŗus! Nosauc rudens mēneŗus! Nosauc vasaras mēneŗus! Nosauc ziemas mēneŗus! Cik mums ir gada laiku? Cik mēneŗu katrā gada laikā?

83. Ziema.

Laiks ir auksts. Sniegs snieg. Upes un ezeri aizsalst. Malku ved ar ragavām. Ceļš gluds. Visiem silti apģērbi. Krāsnis kurina. Skolēni mācās siltā klasē.

M ī k l a s.

Kas taisa tiltu bez cirvja, bez zāģa?

(Sals)

Rudenī piedzimst, pavasarī nomirst.

Kas apklāj visu pasauli ar baltu baltu palagu?

(Sniegs)

Izrunā pareizi: sniegs, gluds, silts, tilts.

84. Fabrika.

Bērni rotaļājās pagalmā. „Celsim no sniega fabriku!” sacīja Valdis. Labi, bērni savēla lielas sniega pikas, uzcēla krietnu fabriku.

„Bet kāda fabrika mums būs?” jautāja Zenta.

„Apavu fabrika,” teica Juris, „mans tēvs strādā apavu fabrikā Pionieris.”

„Nē,” teica Aina, „labāk tekstilfabrika. Mana māte tur ir audēja!”

„Mums būs liela mašīnu fabrika,” beidzot sacīja Valdis, „tāda, kādā strādā mans tēvs. Sauciet visi skaļi „urrā!” par godu jaunajai fabrikai!”

J a u t ā j u m i.

Ko gatavo apavu fabrikā? Ko gatavo tekstilfabrikā? Ko taisa mašīnu fabrikā?

85. Pikošanās.

Šodien silts laiks. Atkusnis. Sniegs ir mīksts. Tas viegli veļas pikās. Bērni labprāt pikojas. Viņi sviež viens otram ar sniega pikām. Dažreiz bērni sarīko sniega kauju: sadalās divos pulkos, kliež, sviež ar sniegu. Uzvarētāji neatkāpjas. Uzvarētie bēg.

Papildini: svieda — sviedējs, kliež — ..., uzvarēja — ...

86. Slēpētāji.

Mēs pie kājām slēpes sienam,
sniega laukiem pāri brienam.

Rodas krūtīs spēks un spars,
dodas tālu sportistbars.

Vakarā mēs mājā skrejam,
gurdi gan, bet gaviļējam.

J. Rainis.

Ievēro: slēpes, slēpēt, slēpētāji. Sports, sportists.

87. Mēs palīdzam neveseliem.

Mūsu klase gribēja apdāvināt ievainotos un neveselos karavīrus. Mēs savācām dāvanas. Nopirkām puķes. Skolotājs un četri skolēni aiznesa dāvanas un

puķes. Dāvanu saņēmēji bija priecīgi. Viņi sūtīja mūsu klasei sveicienus un labus novēlējumus.

Mūsu biedrs Viktors saslima. Viņam vajadzēja dažas dienas palikt gultā. Mēs palīdzējām Viktora mātei, atnesām no aptiekas zāles. Zāles bija parakstījis ārsts. Viktors pēc 6 dienām ieradās skolā. Viņa draugs Antonš palīdzēja tam kavētās mācībās.

Papildiniet: apdāvināt — apdāviniet! Savākt — savāciet! Aiznest — ...! Atnest — ...! Sveicināt — ...! Palīdzēt — ...!

88. Gailītis un vistiņa.

Gailītis prasa vistiņai: „Kur mēs šonakt gulēsim? Īsas kājas, dziļš sniedziņš, tālu salmu gubenītis.”

Vistiņa saka gailītim: „Brien pa priekšu, nebaudies! Spārni mums var palīdzēt. Nedrīkst kliegt, nedrīkst brēkt: lielais suns var sadzirdēt!”

Papildinī: Gailis — gailītis. Brālis — brālītis. Cālis — cālītis. Gubenis — gubenītis. Stūris — ... Kaķis — ... Āzis — ... Jānis — ... Lācis — ...

89. Zilīte.

Bija auksta ziema. Pie loga pielaidās zilīte. Viņa meklēja siltu mājokli. Bērni ielaida zilīti istabā. Putniņš bija izsalcis. Bērni viņu pabaroja.

Atnāca pavasaris. Laiks silts. Zilītei griņējās tikt brīvībā. Bērni atvēra logu un izlaida putniņu. Zilīte priecīgi aizlidoja.

Tuvojās ziema. Zilīte labos bērnus nepiemirsa. Tā atlidoja pie loga kopā ar otru putniņu.

Papildinī: Putns — putniņš, bērns — bērniņš, dēls — ..., galds — ..., sols —

90. Bērni rūpējas par putniem.

Putniņi iznīcina kaitīgus kāpurus, kas posta dārzus, mežus un sējumus. Tāpēc putniņi ir mūsu draugi. Labi bērni nesviež putniņiem ar akmeņiem, neposta

viņu lizdas. Neklājas turēt putniņus krātiņā. Katrs mīl brīvību. Ziemu putniņiem grūti atrast barību. Par to runāja skolotājs. Ziemā skolēni ierīkoja skolas pagalmā putniņu ēdinātavu. Skolēni atnesa no mājām graudus un putraimus. Viņi sakrāja drusciņas no skolas kopgalda. Tās nolika pagalmā uz maza galdiņa. Putniņi salaidās un ēda nolikto barību. Tie ar bērniem sadraudzējās un nebaidījās no viņiem. Bērni jutās laimīgi, ka var putniņiem palīdzēt.

Der iegaumēt: Liels dārzs — mazs dārziņš. Liels logs — mazs lodziņš. Liels zirgs — mazs zirdziņš. Liels koks — mazs kociņš.

91. Zaķītis ziemā.

Atnāca zaķītis līdz dārzam un klausījās. Višs klusu. Gaūsis izlīda caur žogu, pielēca pie ābeles un pacēlās uz pakalkājām. Te piepeši noklabēja lodziņš. Gaūsis ar vienu lēcieni bija no dārza ārā un skrēja uz mežu.

Zaķītis atpūtās mežā zem eglītes. Tad viņš ar likumu tuvojās savai guļas vietai. Tās tuvumā viņš palēkāja uz vienu pusi, uz otru pusi, pacēlās uz pakalkājām un ar garu lēcieni ielēca tur. Te viņš nogulēja līdz vakara krēslai.

Der iegaumēt: Gašs, gaūsis, gaūms, gaūmgājējs, gaūlai-cīgi.

92. Zaķis.

Zinu, zinu, bet neteikšu,	Grozi acis, gaūsīti,
kur baltais zaķis guļ:	mana tēva kulītē,
aiz upītes kalniņā,	kam tu gāji asnu ēst
sīkā kārklū krūmiņā.	mana tēva druviņā.

Tautas dziesmas.

93. Agrā pavasarī.

Saulīte sāk sildīt siltāk. Nokalnēs tek mazas strau-mītes. Upīte uzplūdusi. Pļavas aiz kalniņa izskatās

kā ezeriņš. Piesaulītē zem lazdas uzplaukusi maza puķīte kā zila zvaigznīte. Dīgst pirmā zālīte. Nu zaķītim vairs nav jābadojas.

Papildini: Saule — saulīte, straume — ..., upe — ..., ezers — ..., piesaule — ..., puķe — ..., zvaigzne — ..., zāle — ..., zaķis — ...

94. Pavasaris.

Pavasaris nāk. Saule silda zemi. Sniegs kūst. Ūdeņi skrej. Zāle aug. Putni atlaižas. Strazdi svilpo. Laiks jauks.

95. Bērni gaida vasaru.

Ziema nāca raudādama,
cimdu, zeķu prasīdama.
Nāc nākdama, vasariņa,
visi bērni tevi gaida.

Tautas dziesma.

J a u t ā j u m i.

Kādus apģērbus valkā ziemā? Npšauc šos apģērbus! No kā ada cimdus un zeķes?

Cimdus velk rokās, bet zeķes — ... Siltā laikā nevalkā ...

96. Lopu saruna pirmoreiz ganos.

Kad lopus pirmoreiz ganos dzenot, tad viņi runājot par jauno zāli.

Jēri smalkā balsī žēlojas: „Maza maza zālīte!”

Vecās aitas atbild rupjā balsī: „Laba gan, laba gan!”

Vērsis bauro: „Man vien, man vien!”

Teļi saka: „Visiem, visiem!”

Visvairāk jauno zāli nopel cūkas, gaļi kviecot: „Tīrā nīkšana!”

Tautas pasaka.

Mini pretējo! Jauns — vecs. Liels — mazs. Smalks — rupjš. Tīrs — netīrs. Daudz — maz. Viegls — smags. Mazs — ... Vecs — ... Rupjš — ... Smags — ... Maz — ...

97. Lakstīgala.

Visi putni šai zemē,
lakstīgalas vien nebija;
tad atnāca lakstīgala,
kad lapoja ozoliņi.

Skuju dēļ lakstīgala
eglienā nedziedāja;
meklē ievas, zemus krūmus,
tur dziedāja svilpodama.

Lakstīgala atlidoja
manā rožu dārziņā;
ne man miega, ne darbiņa,
lakstīgalā klausoties.

Es pazinu to putniņu,
kas dzied vēlu vakarā:
tā daiļā lakstīgala
pelēkiem spārniņiem.

Tautas dziesmas.

98. Vilks un gans.

Ancītis gana meža malā aitas. Joka dēļ viņš sāk kliegt pilnā kaklā: „Vilks nāk! Vilks nāk!” Ļaudis saskrien ar dakšām, rungām, šautenēm.

Viņi vilku neatrod un iet mājās. Ancītis viņus vēl izsmej.

Otrā dienā Ancītis atkal sauc pilnā kaklā: „Vilks aitās, vilks aitās!” Atkal saskrien no ciema ļaudis.

Kad vilku neatrod, viņi dusmīgi iet uz mājām. Ancītis atkal smejas.

Trešajā dienā vilks tiešām iznāk no meža. Ancītis sauc cik jaudas: „Glābiet, glābiet, vilks plēš aitas!” Bet neviens viņam nenāk palīgā. Vilks nokož vairākas aitas un aiznes Ancīša mīļāko jēriņu.

Tautas pasaka.

99. Sakņu dārzs.

Mūsu skolai neliels sakņu dārzs. Pavasarī strādājam sakņu dārzā: ar lāpstu uzrokam zemi, taisām dobes (грядки). Ar grābekli nolīdzinām zemi. Tad sākas sēšana. Mēs sējam burkānus, gurķus, bietes, rutkus. Kāposti un kāļi bija iesēti jau agrāk. Tos pārstāda dobēs. Stādi sausā laikā jālaista. Nezāles jāravē.

Jautājumi.

Kad sākas darbi sakņu dārzā? Ko dara ar lāpstu? Ko dara ar grābekli? Ko sēj sakņu dārzā? Ko stāda sakņu dārzā? Kad stādus laista? Ko dara ar nezālēm?

100. Vasara.

Saule stipri silda. Laiks karsts. Uznāk pērkona lietus. Sienu ievāc. Ogas nogatavojas. Mežā aug sēnes. Bērni lasa ogas un sēnes.

101. Ko dara vasara.

Ko tu dari, vasariņa,
kalniņā sēdēdama?
Aužu raibu villainīti
zemes mātei pušķoties.

Tautas dziesma.

Jautājumi.

Kā silda saule vasarā? Kāds ir laiks vasarā? Ko ievāc vasarā? Ko dara bērni vasarā? Ko tu dari vasarā? Kur aug ogas? Kur aug sēnes?

Papildini: Arājs ar. Racējs rok. Audējs auž. Svērējs ... Braucējs ... Bērējs ...

102. Bērni gaida vasaru.

Nāci, nāci, vasariņa,	Koši koši, jauki jauki,
jau ziemiņa kājas aun,	kad nāk silta vasariņa:
jau ziemiņa kājas aun,	dzied putniņi, dzied ganiņi,
uz akmeņa stāvēdama.	mežu gali gavilē.

Tautas dziesmas.

103. Meža koki.

Mūsu mežos aug bērzi, apses, ozoli, alkšņi, lazdas, sērmūkšļi, oši, gobas. Tie ir lapu koki. Lapu koki stāv ziemā kaili. Mūsu mežos aug arī skuju koki. Pie

skuju kokiem pieder egles, priedes un paegli. Skuju koki nezaudē rudenos savas skujas. Skuju koki ziemā ir zaļi, tie iepriecina mūs ar savu zaļo tērpu. Pie egļu un priežu zariem karājas ciekuri. Ciekuros ir sēklas. No sēklām izaug koki.

Nosauca skuju kokus! Nosauca lapu kokus!

104. Koks.

Koks ir augs. Ozols, priede, bērzs un egle ir koki. No kokiem ceļ namus, tiltus, pagatavo laivas, galdus, krēslus, skapjus, solus. No koka taisa sējamo, vītījamo, pļaujamo mašīnu un kombainu daļas. No koka pagatavo papīru un papi.

Daudzi mūzikas instrumenti taisīti no koka. No koka izstrādā arī mākslīgo zīdu un citus audumus.

Jautājumi.

Kas ir koks? Ko pagatavo no koka? Nosauca mūzikas instrumentus, kas pagatavoti no koka?

Kas ir kombains? Ko pagatavo no audumiem?

Ozoliņi, ozoliņi,
tavu lielu resnumiņū!
Tek bitīte trīs dieniņas,
nevarēja aptecēt.

Ai priedīte, ai eglīte,
Tavu daiļu augumiņū!
Vai bij(a) ziema, vai vasara
zaļi svārki mugurā.

Tautas dziesmas.

105. No kā taisa papīru.

Papīru taisa no koka, salmiem un lupatām. Visvairāk gan no koka. No koka taisīto papīru lieto grāmatām, burtnīcām, aploksnēm. Uz lupatu papīra iespiež naudu un vērtspapīrus. Papīra pagatavošanai der arī vecs papīrs. No vecā papīra fabrikās pagatavo ietinamo papīru.

Jautājumi.

No kā taisa papīru? Kur pagatavo papīru? Kur der vecs papīrs? Kur lieto papīru? No kā taisa

burtnīcas? No kā pagatavo aploksnes? Ko liek aploksnēs? Ko raksta uz aploksnes?

Mīk la.

Kas visu pastāsta bez mēles?

106. No kā mēs ceļam ēkas.

Daudzus namus ceļ no ķieģeļiem. Ja māja celta no koka, arī tad ir ķieģelis vajadzīgs. Ķieģeļus liek māju pamatos, ceļ krāsnis un dūmu vadus. Ķieģeļus taisa no māliem ķieģeļu fabrikās. Mālus mašīnās samaisa un sagriež ķieģeļos. Tos žāvē pajumtēs. Izžuvušos ķieģeļus dedzina sevišķās krāsnīs. Gatavos ķieģeļus nosūta uz celtnēm. Tos ved liellaivās, pa dzelzceļiem, automobiļos un velturumos. Ķieģeļu fabrikās daudz strādnieku.

J a u t ā j u m i.

No kā ceļ mūra namus? No kā taisa ķieģeļus? Kur ņem mālus? Kur žāvē ķieģeļus? Kur dedzina ķieģeļus? Ar ko pārvadā ķieģeļus? Kur gatavo ķieģeļus?

Div' rociņas, div' kājiņas
liela darba nejaudāja;
daudz rociņu, daudz kājiņu,
tās darbiņu padarīja.

Tautas dziesma.

107. Upe un strautiņš.

Lielā upe lielīgi sacīja strautiņam:

„Kāds tu mazs!”

„Jā, jā, mazs nu gan esmu,” strautiņš klusām atbildēja, „bet ja nebūtu mazu strautiņu, tad nebūtu arī tevis, lielās upes.”

Mīk la. Tek dieņu, tek nakti, tomēr darbu nevar pabeigt.

108. Tautas dziesmas.

Arājs ar kalniņā, avots tek lejiņā; netrūkst maizes arājam, ne ūdens avotam.	Visas pļavas aiz upītes pilnas zīda pavedienu: zirneklītis sagšas auda mušiņām, māšiņām.
---	---

109. Mīklas un atminējumi.

Atminiet, sveši ļaudis,
kādi koki aiz upītes!
Sīki koki, melni alkšņi,
lakstīgala trikšķināja.
Atminiet, sveši ļaudis,
kas guļ kaula kažokā!
Riekstiņš kaula kažokā
sēž zaļā krēsliņā.
Atminiet, sveši ļaudis,
kas sēž kalna galiņā!
Akmens kalna galiņā
pelēkiem svārciņiem.

Mini pretējo! Svešs — pazīstams. Sīks — stalts. Melns —
balts. Tievs — resns. Silts — auksts. Īss — garš. Biezs —
plāns. Resns — ... Stalts — ... Garš — ... Plāns — ...
Pazīstams — ... Balts — ...

110. Rudens.

Dienas kļūst īsākas. Naktis — garākas. Auksti vēji
pūš. Lietus līst. Lapas dzeltē. Augļus ievāc. Putni
aizlaižas.

111. Tautas dziesma.

Kur brauksimi, sīki putni,
pilni rati piesēduši?
— Mēs braucam tai zemē,
kur ir silta vasariņa.

Mīkla. Putns skrien, spārni pil.
(Lietus mākonis.)

112. Rudens vētra.

Nakti plosījās liela vētra. Šorīt ieraudzījām lielo osi nolauztu. Citiem kokiem bija aplauzti zari. Ozolam vētra nebija varējusi nekā padarīt. Tas stāvēja tikpat stalts, lepns un varens kā agrāk.

Mīkla.

Kas laižas bez spārniem un kauc bez rīkles?
Ko visi dzird, bet neviens neredz?

113. Ej gulēt, vēja māte!

Ej gulēt, vēja māte,	Vēja māte, vēja māte,
Sausas egles galiņā!	Aizver savas nama durvis,
Vai tev galva nesāpēja,	Lai nedzird sētiņā
Visu dienu aurojot?	Tavus dēlus bāramies.

Tautas dziesmas.

114. Ezis.

Rudenī ezis taisa sev alu zem bieza krūma. Viņš to izrok ar savām kājiņām. Alā ierīko divas izejas. Grīdu pārklāj sausām lapām. Lapas ezītis atnes no meža. Viņš ievēro vietas, kur vairāk nobirušu lapu. Ezītis sacel savas asās adatas. Viņš sāk vārtīties. Lapas ieķeras ezītim kažokā. Ar tām viņš dodas uz savu aliņu.

Papildiniet! Kāja — kājiņa. Ala — aliņa. Lapa — ...
Adata — ... Grīda — ... Māja — ...

115. Lielais putns.

Vai tu redzi, Andrīti,
Kas tur gaisā skrien?
— „Zvirbulis vien!”
Nē, nav zvirbulis, Andrīti,
Tas daudz lielāks ir.
— „Stārks tas ir!”

Nē, nav stārks, Andrīti,
Tur jau cilvēks brauc.

— „Kā to sauc?”

Lidmašīna, Andrīti,

Braukt pa gaisu var.

— „Es gribu ar!”

J. Rainis.

Papildinil Andris — Andrītis. Zvirbulis — zvirbulītis. Cī-
rulis — ... Dzenis — ... Zaķis — ... Gulbis — ...

116. Mazais lidotājs.

Konstantīns mācījās skolā teicami. Viņš mīlēja gatavot lidmašīnas. Konstantīns lasīja grāmatas par lidmašīnām un lidojumiem. Viņš iestājās lidotāju skolā. Tagad viņš vada lielu kaŗa lidmašīnu. Viņš sarga mūsu dzimteni. Tā mazais lidotājs kļuva par ievērojamu lidoni.

J a u t ā j u m i.

Kā mācījās skolā Konstantīns? Kādas grāmatas viņš labprāt lasīja? Kur Konstantīns iestājās? Ko viņš tagad vada?

M ī k l a.

Spārnos skrienu — neesmu putns; dūcu kā vabole — neesmu vabole; galvā ritenis, vēderā cilvēks.

(Lidmašīna.)

117. Saruna pirms svētkiem.

Anna: Olga, drīz būs Pirmā maija svētki.

Olga: Mēs jau uz tiem gatavojamies.

Anna: Es deklamēšu dzejoli. Ko tu darīsi?

Olga: Arī es deklamēšu dzejoli.

Anna: Es vēl dziedāšu korī.

Olga: Mēs izgreznosim savu klasi.

Anna: Bet mēs rakstīsim lozungus.
Olga: Skolotāja teica, ka vecākās klases zīmēs plakātus.

118. Pirmais maijs.

Pirmais maijs ir visu strādnieku svētku diena. Strādnieki rīko gājienus ar lozungiem un plakātiem. Skolēni soļo braši. Plīvo sarkani karogi. Logos vadoņu un Lielā Tēvijas kara varoņu portreti. Atskan dziesmas. Visur jautrība un prieks.

119. Skate.

Atskan komanda. Kājnieki soļo. Kavaleristi rikšo. Artilerija brauc. Tanki dārd. Lidmašīnas lido. Mūzika spēlē. Karogi plīvo. Kolonna maršē. Iet skolnieki. Iet strādnieki.

120. Ļeņins.

Ļeņins strādnieku draugs. Viņš visu savu mūžu strādāja darba ļaužu labā. Ļeņins gribēja, lai visi, kas strādā, dzīvotu labi. Ļeņina nopelni ir lieli. Mūsu Padomju zeme ir liela un stipra. Mēs, Padomju Savienības bērni, dzīvojam priecīgi. Kas ienesa prieku mūsu dzīvē? Kas padarīja laimīgu mūsu zemi? Bolševiku Partija! Ļeņina-Staļina Partija!

121. Ļeņins.

Viņš tautas bēdas
savā sirdī krāja.
Viņš jaunai dzīvei
ceļu meklēt gāja.
Viņš tautām rokās
milzu spēku deva.

Viņš rada ceļu,
kuŗā noklīst nevar.
Zem viņa soliem
laiku tumsa grima,
Un jauna pasaule
kā maija diena dzima.
Leņins mums kā saule staro
Laiku laikos jauns un dzīvs,
Mūsu rokās viņa karogs
Mūžam plīvos skaists un brīvs.

M. Rudzītis.

122. Staļins.

Augstākais Virspavēlnieks Padomju Savienības Maršals Staļins ir Padomju Savienības tautu vadonis un skolotājs. Mēs viņu saucam par tēvu, kas visās lietās rūpējas par mums. Visi strādnieki, visi darba ļaudis karsti mīl viņu. Staļins sevišķi mīl bērnus. Viņš labprāt ar tiem sarunājas, gādā un rūpējas par tiem.

123. Oktobris.

Slavenās Oktobra dienas mēs atceramies 7. novembrī. 1917. gada oktobrī strādnieki un zemnieki

uzvarēja fabrikantus un muižniekus. Darba ļaužu vadonis bija Ļeņins. Valstī sāka valdīt Padomes.

Pirms Lielās Oktobra Sociālistiskās revolūcijas fabrikas un labākā zeme piederēja fabrikantiem un muižniekiem. Tagad viss tas pieder strādniekiem un zemniekiem.

124. Padomju Savienība.

Padomju Savienība ir darba ļaužu apvienība. Visā Padomju Savienībā dzīvo daudz dažādu tautu: krievi, latvieši, kirgizi, tatāri, baškiri, ukraiņieši, ebreji un citas tautas. Padomju vara dod visām tautām vienādas tiesības. Katra tauta var celt savu kultūru, savu saimniecību un savu labklājību.

125. Darbs Padomju Savienībā.

Mēs ceļam jaunas pilsētas, ceļam jaunas fabrikas. Visi strādā. Bērni čakli mācās skolās. Skolas visiem pieietamas. Katrs var izraudzīt sev patīkamu darbu. Patīkams darbs rada prieku. Darba augļus saņem darba darītāji. Visi darba ļaudis ir kā vienas dzimtas locekļi.

126. Padomju Latvija.

Latvija ir Padomju Sociālistiskā republika (PSR). Tā ietilpst Padomju Savienības republiku saimē.

Latvijas PSR galvaspilsēta ir Rīga. Latvijas PSR vēl ir citas pilsētas: Liepāja, Jelgava, Ventspils, Daugavpils un citas.

Lielākā upe ir Daugava. Augstu kalnu Latvijā nav. Augstākais kalns ir Gaiziņš.

Mēs visi mīlam skaisto Padomju Latviju.

127. Rīga.

Rīga ir Latvijas PSR galvaspilsēta. Rīga ir liela pilsēta. Tur augsti nami. Ielas platas. Ielu malās ietves gājējiem. Iela — braucējiem. Pa ielām skrien tramvaji un auto. Ielu pārejot, jāievēro noteikumi. Neuzmanīgus gājējus var sabraukt.

Rīgā daudz fabriku. Tur gatavo derīgas lietas. Rīgā ir arī daudz veikalu. Tur pārdod dažādas preces. Piena veikalos pārdod pienu, sviestu un sieru. Drēbju veikalos ir uzvalki, mēteļi un kažoki.

Rīga atrodas pie Daugavas. Daugavā kuģi. Tie atved un aizved preces. No Rīgas izved kokus, linus, sviestu un gaļu. Ieved — sāli, petroleju, benzīnu un citas preces. Preces ieved un izved arī pa dzelzceļiem.

128. Lielais Tēvijas karš.

Fašisti uzbruka mūsu zemei. Vācu lidmašīnas meta bumbas uz mierīgajām pilsētām. Fašisti apšāva sievietes un bērnus. Šie iebrucēji gribēja atņemt mūsu Dzimteni. Viņi gribēja mūs padarīt par saviem kalpiem — vergiem. Pret fašistiem gāja mūsu varenā Sarkanā Armija: kaujas tanki virzījās, mūsu lidmašīnas pacēlās, mūsu kaķakuģi un zemūdenes sāka darboties. Padomju Savienības dēli un meitas kļuva varoņi. Visas tautas lielā vienprātībā sacēlās pret fašistiem un sakāva tos.

Sarkanā Armija ir tautas armija. Tā ir visstiprākā armija pasaulē. Viņa sagraus katru ienaidnieku.

129. Sargi savu tēvu zemi.

Tēvu zemei grūti laiki,
dēliem jāiet palīgā;
tēvu zemes mīlestību
mēs ar darbiem rādīsim.

Ai bāliņi, ai bāliņi,
ņem zobenu rociņā,
ej uz prūšu robežām,
sargi savu tēvu zemi!

Tautas dziesmas.

130. Pionieres varoņdarbs.

Gvardi brauca no frontes atpūtā un nezināja, kādas briesmas viņus gaida. Vilciens tuvojās nelielai stacijai, kur dzīvoja pioniere Raja. Pa savas istabas logu viņa redzēja, ka fašistu lidmašīnas nometa bumbas. Raja aizskrēja pie uzbēruma un ieraudzīja, ka ceļš bojāts. Drīz nāks vilciens. Raja vairs nepaspēs aizskriet pie tēva — stacijas dežūranta. Viņa palika uz ceļa. Lūk, parādījās vilciens. Meitene pacēla vējā savu sarkano lakatiņu. Mašīnists to ievēroja un apturēja vilcienu. Sapieži izlaboja ceļu. Komandieris cieši paspieda Rajas roku. Tā Raja izglāba kareivjiem dzīvību.

S a k ā m v ā r d s.

Labam darbam — laba alga.

131. Padomju Savienības himna.

Par brīvu un varenu republiksaimei
Mūs pulcēja Dīženās Krievzemes balss.
Lai zeļ tautu celtā un zied mūžam laimē
Visvarenā, vienotā Padomju Valsts!

Tēvija brīvajā, tevi mēs slavinām,
Tautām tu draudzības drošākais balsts!
Padomju karogam, mūstautu karogam
Uzvaru uzvarās vadīt un saukt!

Mums negaisos mirdzēja brīvības saule,
Un Ļeņins mums rādīja ceļu, kurp iet.
Mūs audzēja Staļins, — lai kalpojam tautai,
Lai darbā un cīņās mums uzvaras zied.

Tēvija brīvajā, tevi mēs slavinām,
Tautām tu laimes visdrošākais balsts!
Padomju karogam, mūstautu karogam
Uzvaru uzvarās vadīt un saukt!

Mēs armiju audzējām, naidniekus graujot,
Un iebrucējs sadragāts kritīs ikviens!
Mēs paaudžu likteni kaldinām kaujās,
Lai zied mūsu Tēvzeme slavā mūždien!

Tēvija brīvajā, tevi mēs slavinām,
Tautām tu slavas visdrošākais balsts!
Padomju karogam, mūstautu karogam
Uzvaru uzvarās vadīt un saukt!

Vārdnīca — Словарь.

21.
sēdēt *сидеть*
piecelties *встать*
stāvēt *стоять*
jā *да*

22.
viņi *они*
jūs *вы*
galds *стол*
tāfele *доска*

23.
skola *школа*
skolnieks *ученик*
skolotājs *учитель*
rakstīt *писать*
jautāt *спрашивать*
atbildēt *отвечать*

24.
logs *окно*
siena *стена*
griesti *потолок*
augsts *высокий*
tie *эти*
otrs *второй*
skapis *шкаф*
grāmata *книга*
burtnīca *тетрадь*
daudz *много*
durvis *дверь*
papīrs *бумага*
kaste *ящик*

mest *бросить*
kāds *какой*

25.
darīt *делать*
iet *идти*
vieta *место*
ņemt *брать*
skatīties *смотреть*
lasīt *читать*
skaļi *громко*
pietiek *довольно*
spalvas kāts *ручка*
spalva *перо*
beigt *кончать*
aizvērt *закрывать*

26.
parādīt *показывать*
taisni *прямо*
sacīt *говорить*
daži *некоторые*
atkal *опять*
tagad *теперь*
visi *все*

27.
vāks *покрышка*
lapa *лист*
lappuse *страница*
stāsts *рассказ*
dzejolis *стихотворение*
virsraksts *заглавие*
glabāt *хранить*

driksēt *сметь*
zīmēt *рисовать*
aplikt *обложить*
plāva *луг*
govs *корова*
gudrs *умный*
ganītājs *пастух*
mīkla *загадка*

28.

senāk *раньше*
gauži *очень*
raudāt *плакать*
vērsties *смотреть*
smalks *мелкий*
raksts *шрифт*
drīz *скоро*
nosaukt *назвать*
vārds *слово*
sastapties *встречаться*

29.

pelēks *серый*
līnija *линия*
sausēklis *пропускная бумага*
vārds *имя*
uzvārds *фамилия*
atzīmēt *отметить*
rūpīgi *старательно*
kārtīgs *аккуратный*
glīts *красивый*

30.

atvērt *открыть*
spraust *вставлять*
mērkt *мочить*
turēt *держатъ*
pareizi *правильно*
lēnām *медленно*
kļūda *ошибка*
slaucīt *стирать*

32.

lupata *тряпка*
sūklis *губка*
vārds *слово*

taisni *прямо*
skaisti *красиво*

33.

mācīties *учиться*
skaitīt *считать*
tālāk *далее*

34.

nedēļa *неделя*
diena *день*
pirmdiena *понедельник*
otrdiena *вторник*
trešdiena *среда*
ceturtdiena *четверг*
piektdiena *пятница*
sestdiena *суббота*
svētdiena *воскресенье*
maksāt *платить*
dziedāt *петь*
gals *конец*
tauta *народ*
dziesma *песня*

35.

cilvēks *человек*
galva *голова*
viduklis *туловище*
labā *правая*
kreisā *левая*
pirksti *пальцы*
acs *глаз*
vaigs *щека*
piere *лоб*
deguns *нос*
mute *рот*
zods *подбородок*
mēle *язык*
mati *волосы*
gaišs *светлый*
tumšs *темный*
zils *синий*
brūns *коричневый*
pelēks *серый*
nāsis *ноздри*
darbs *работа*

bīties бояться
zināt знать
darīt делать
zirnis горох
sēt сеять
pasaule свет

36.

darīt делать
gulta кровать
mazgāt мыть
seja лицо
auss ухо
kakls шея
zobi зубы
tīrīt чистить
sukāt причесать
mati волосы
ģērbties одеваться
uzvilkt надеть
bikses штаны
svārki сюртук
kājas ноги
zeķes чулки
kurpes башмаки
brokastis завтрак
dzerl пить
piens молоко
maize хлеб
mētelis пальто
cepure шапка

37.

katrs каждый
tēva vārds отчество
dzīvot жить
dzīvoklis квартира
iela улица
saukt звать
gads год

38.

varonīgs храбрый
dzimtene родина

mīlēt любить
dzīvība жизнь
plašs обширный
debess небо
augsts высокий
karogs знамя
varens могущественный

39.

lidmašīna самолёт
mest (meta) бросать
bumba бомба
plīst (plīsa) взрываться
noliktava склад
kaste ящик
degt (dega) гореть
sprāgt взрываться
gaiss воздух
drošsirdīgs храбрый
steigt (steidzās) спешить
slāpēt тушить
ugunsgrēks пожар
glābt спасти

40.

ievainot ранить
cīnīties бороться
pret против
ienaidnieks враг
palīdzēt помогать
ēdiens кушанье
izslaucīt подмести
nomazgāt умыть
trauki посуда
gulta постель
rotāļties играть
krāsains цветной
zīmulis карандаш
tagad теперь
pēc после

41.

dzimta семья, семейство
vecākais старший

jaunākais младший
mazs маленький
vecāki родители
dēls сын
meita дочь
vectēvs дед
mazdēls внук
vecmāmiņa бабушка
mazmeita внучка

42.

suns собака
spert толкнуть (ногой)
guntiņa (uguns) огонёк
pagale полено
mūžs век
kopt ухаживать
audzināt воспитать
bērzs берёза
zeme земля
labums доброта

43.

klausīt слушать
mūžam вечно
saule солнце
silts тёплый
jauks прелестный
istaba комната
malka дрова
kurināt топить
vēl ещё
salds сладкий
brūklene брусника
zemene земляника
svešs чужой

44.

stunda урок
gaita ход
trūkt отсутствовать
sagatavot приготовить
sāpēt болеть
mācības занятия
droši смело
skaidri ясно

atzīme отметка
pietiekami удовлетворительно

45.

kļūda ошибка
labot исправлять
traips пятно
vājš слабый

46.

sveicināšana приветствие
vēlējumi пожелания
rītos утром
labrīt доброе утро
labdien добрый день
labvakar добрый вечер
laiks время
atvadīties прощаться
uz redzēšanos до свидания
aizbraucējs уезжающий
devējs дающий
patīkams приятный
atpūta отдых
draugs друг

47.

pieklājība приличие
laipni любезно
trokšņot шуметь
grūstīties толкаться
nepiemirst не забыть
lietāt употреблять
gudrs умный
padoms совет

48.

brokastis завтрак
gulēt спать
ieliet наливать
piens молоко
pasniegt давать, передавать
maize хлеб
pateikties благодарить
atvadīties прощаться
mājinieki домашние, домочадцы

49.

starpbrīdis перемена
zvans звонок
mierīgi смирно, спокойно
pagalms двор
atvērt (atver) открыт
pastaigāties гулять
rotāļas игры
pusdienas обед
atkal опять
garšīgs вкусный
nākamais следующий
vajadzīgs необходимый

50.

noslaucīt стирать
vēdināt проветрить
pasniegt (pasniedz) подавать
vērot наблюдать
nekartība беспорядок
pēdējais последний

51.

nosaukt назвать

52.

pulkstenis часы
laiks время
rādīt показывать
pareizi точно
iedalīt распределить
noteikts определённый
ierasties явиться
pazīstams знакомый
ciparnīca циферблат
rādītājs указатель
īss короткий
garš длинный
nepilns неполный
ceturksnis четверть
stunda час
daļa часть
diena день
nakts ночь

53.

parasts обыкновенный
saruna разговор
kā klājas? как поживаете?
cik pulkstenis? который час?
laiks погода
šodien сегодня
silts тёплый
vakar вчера
vesels здоровый
nakts ночь
panest нести
nevar не может
kost кусать
kliedz кричит

54.

ģimene семья
jauns молодой
dzimt родиться

55.

ēstuve столовая
kopējs общий
cepētis жаркое
ēdiens кушанье, блюдо
augļi фрукты
žavēts сушёный
ābols яблоко
plūme слива
rozīnes изюм
burkāns морковь
biete свёкла
kālīс брюква
gurķis огурец
zirnis горох
pupa боб
kāposti капуста
dažreiz иногда
svaigs свежий
skābēts солёный

56.

kopgalds общественная сто-
ловая
virtuve кухня

pilseta город
 katrs каждый
 pagatavot готовить
 tūkstois тысяча
 pusdienas обед
 griezt резать
 mizot лупить, чистить
 mazgāt мыть
 trauki посуда
 tīkls сеть
 novietot поместить
 karsts тёплый, горячий
 ūdens вода
 ēdiens кушанье
 slēgts закрытый
 katls котёл
 visapkārt кругом
 dārzs сад
 puķe цветок
 vasara лето
 klāts накрыт
 arvien постоянно
 redzams видный
 dzīvs живой
 sēta двор

57.

apavi обувь
 zābaki сапоги
 kurpes башмаки
 veikals магазин
 plaukts полка
 pārdevēja продащица
 spīdošs блестящий
 pielaiķot примерить
 iesaiņot завернуть
 samaksāt заплатить

58.

slinkums лень
 gulēt лежать
 gards вкусный
 kumosс кусок
 laid пусти
 kult бить
 sāpēt болеть

59.

dzīvnieki животные
 zirgs лошадь
 vilkt тащить
 rati телега
 ragavas сани
 govс коро́ва
 piens молоко
 aita овца
 vilna шерсть
 sargāt стеречь
 vista курица
 dēt класть
 ola яйцо
 perēt высиживать
 calis цыплёнок
 ar mieru согласен
 modināt будить
 gailis пестух
 pasaka сказка
 mājas домашний

60.

pazīt узнать
 riet (rej) лаять
 medības охота
 karš война
 kaķis кошка
 ķert ловить
 pele мышь
 žurka крыса
 derīgs полезный
 mājlops домашнее животное
 krējums сливки, сметана
 sviests масло
 biezpiens творог
 vezums воз
 jāt ехатъ верхом
 art пахать
 ecēt боронить
 astri волоса лошадиного хвоста
 suka щётка
 gaļa мясо
 tauki сало
 sari щетина

ada мех
kažoks шуба

61.

mājputni домашние птицы
pīle утка
zoss гусь
barība корм
peldēt плавать
neveikls неуклюжий
raibs пёстрый
sekste гребень
piesis шпора
savā starpā между собой
kauties драться
muca бочка
divējads двоякий
alus пиво
cīrst (cērt) рубить
sidrabs серебро
zelts золото

62.

balss голос
maut мычать
zviegt ржать
blēt блять
riet лаять
naudēt мяукасть
rukšķināt хрюкать
jērs ягнёнок
pīkst пицить
varde лягушка
kurkstēt квакать
vilks волк
kaukt выть
lācis медведь
rūkt рычать
gāģināt гоготать
pēkstēt крикать
papildināt дополнять
paraugs образец

63.

dzīvnieki животные
ķilda ссора

govs корова
zīrgs лошадь
suns собака
ķildoties ссориться
saimnieks хозяин
visvairāk больше всего
saprotams понятно
vilkt таскать
arkls плуг
ecēšas борона
mežs лес
malka дрова
braukt ездить
pilsēta город
pavisam совсем
aiziet bojā погибать
dzimta семья
barot кормить
rūkt ворчать
manta добро
sargāt хранить
strīds ссора
strīdīties ссориться
vajadzīgs необходимый
vieta место

64.

jauns молодой
kūts хлев
blaut кричать
telēns телёнок
cūka свинья
sivēns поросёнок
kviekt хрюкать
vista курица
cālis цыплёнок
pīle утка
pilēns утёнок
zoss гусь
zosulēns гусёнок
kaķēns котёнок
naudēt мяукасть
gaidīt ожидать
zvirbulis воробей
kucēns щенок
rāpties карабкаться

vārna ворона
jumts крыша
ķērkst каркать

65.

valoda язык
bars стая
paslepeni тайком
labība хлеб, посев
stiebrs стебель

66.

zīlīte синица
ik rītu каждое утро
tārpot червей, искать
vīrs муж
tārps червь

67.

aplams неверный
doma мысль
prāts ум
mierināt утешать
steigšus спешно
priede сосна
skals лучина
rags рог
lūk вот
aste хвост
veselīgs здоровый
seja лицо
smiekli смех
asaras слёзы

68.

joks шутка
vaicāt спрашивать
malka дрова
siens сено
vezums воз

69.

gaļa мясо
gabals кусок
paķert схватить
laipa мостик

mesties бросаться
pazaudēt потерять

70.

strazds скворец
krūze кувшин
aizsniegt достать
domāt думать
beidzot наконец
lasīt собирать
akmentiņi камушки
pacelties подняться
atrast найти

71.

lapsa лисица
āzis козёл
iekrist упасть
izrāpties вылезть
vēss прохладный
lēkt прыгать
leja вниз
aplaizīties облизаться
izslāpis жаждущий
mugura спина
zoboties зубоскалить
muļķība глупость

72.

lūgties умолять
nelaimes gadījums несчастный
случай
palīdzēt помогать
apsolījums обещание
vaļā на волю
cilpa петля
pārgrauzt перегрызть
atsvabināt освободить

73.

lapsa лисица
prieks радость
gailis пестух
vēsts весть
likums закон
putns птица

zvērs зверь
lakta шесток
apkampt обнять
grozīt вертеть
taisnība правда
steidzīgi спешно
ziņa известие
prom прочь

74.

kādreiz когда-то
riekstot собирать орехи
lazda орешник
apakša внизу
gaidīt ожидать
taisni прямо
izsist выбить
saimnieks хозяин
sūdzēties жаловаться
kustēties шевелиться
kaza коза
grauzt грызть
miza кора
mulķis дурак
lāpēc потому
siens сено
vainīgs виноват
palaišl отпустить
apsūdzētie обвинённые
graudi зёрна

75.

peleмышь
slazds мышеловка
ievilināt заманить
izeja выход
ticēt верить
speķis сало
smarža пахнет
paost (paož) понюхать
neaiztikt не трогать
aizkrist опускаться
uzmanīgi внимательно
piepeši вдруг

76.

bite пчела
kopt ухаживать
strops улей
šūna сот
pildīt наполнить
savākt собирать
ziedi цветы
ienaidnieks враг
dzelt (dzēl) жалить
spiets рош
ass острый
cirvis топор

78.

mēnesis месяц
nosaukt называть
dzimšanas diena день рождения
vārda diena именины

79.

skaitis счёт
gažais gads высокосный год

80.

mēness луна
rāt бранить
zvaigznes звёзды
melot лгать
norietēt заходить
pilns полный
rieksts орех
vidū в середине
kalns гора
panākt догнать
kumelš жеребёнок
sega покрывало
iemauktī узда

81.

ozols дуб
zars ветвь
perekļis гнездо

82.

gada laiki времена года
 pavasaris весна
 vasara лето
 rudens осень
 ziema зима

83.

auksts холодный
 upe река
 ezers озеро
 aizsalt замерзнуть
 gluds гладкий
 silts тёплый
 cirvis топор
 zāģis пила
 dzimt родиться
 mirt умереть
 pasaule свет
 palags простыня

84.

celt строить
 pika ком
 audēja ткачиха
 gods честь

85.

pikošanās игра в снежки
 laiks погода
 atkusnis оттепель
 mīksts мягкий
 dažreiz иногда
 sarīkot устроить
 kauja битва
 pulks полк
 uzvarētājs победитель

86.

slēpētāji лыжники
 siel (sienam) вязать
 lauks поле
 spars отвага
 gurdс усталый
 gavilēt радоваться, ликовать

87.

nevesels больной
 apdāvināt поднести подарки
 ievainotais раненый
 karavīrs воин
 dāvana подарок
 puķe цветок
 saslimt заболеть
 zāles лекарство
 parakstīt прописать
 kavētas mācības пропущенные
 уроки

88.

īss короткий
 dziļš глубокий
 salms солома
 gubenītis сарайчик
 baidīties бояться
 spārni крылья
 sadzirdēt услышать

89.

zīlīte синичка
 mājoklis уют
 izsalcis голодный
 pabarot накормить
 brīvība свобода, воля
 lidot летать
 tuvojies приближаться
 nepiemirst не забыть

90.

rūpēties заботиться
 iznīcināt истреблять
 kaitīgs вредный
 kāpurs личинка
 postīt опустошать
 dārzs сад
 sējums посев
 krātiņš клетка
 ēdināt кормить
 graudi зёрна
 putraimi крупа
 druskas крошки

91.

zaķītis зайчик
gaŗausis с длинными ушами
žogs забор
ābele яблоня
pakaļkajas задние ноги
lēciens прыжок
atpūsties отдохнуть
egļīte ёлочка
ar likumu окольным путём
tuvoties приближаться
palekāt попрыгать
puse сторона
krēsla сумерки

92.

upīte речка
kārklu krūmiņš лозняк
grozīt вертеть
kulīte сумка
asni отростки
druva нива

93.

agrs ранний
sildīt греть
nokalne склон
straumīte ручеёк
upīte речка
uzplūst прибывать, подни-
маться
piesaulītē на солнышке
lazda орешник
puķe цветок
dīgļ зарождаться
badoties голодать
zāle трава

94.

zeme земля
kust (kūst) таять

95.

gaidīt ожидать
raudāt плакать

cimdi перчатки
zeķes чулки

96.

lops скот
gans пастух
žēloties жаловаться
balss голос
vērsis бык
baurot мычать
teļš телёнок
nīkšana хиление

97.

lakstīgala соловей
lapot покрыться листьями
roze роза
miegs сон
skuja хвой
egļfena ельник
ieva черёмуха
krūms куст
pazīt знать
vēlu поздно
daiļa красивая

98.

dakšas вилы
runga дубина
izsmiet насмехаться
ciems село
glābt спасать

99.

sakņu dārzs огород
uzrakt взрывать, рыть
dobe грядка
biete свёкла
rutks редька
kālis брюква
nezāles сорные травы
ravēt полоть

100.

sildīt греть
karsts жаркий

pērkons гроза
ievākt собирать
nogatavoties созреть
sēne гриб

101.

villaine покрывало
pušķoties украшаться

102.

aut обувать
koši красиво
gavilēt ликовать

103.

bērzs берёза
apse осина
alksnis ольха
lazda орешник
sērmūkslis рябина
osis ясень
lapu лиственный
skuju хвойный
priede сосна
paeglis можжевельник
zaļš зелёный
tērps наряд
ciekurs шишка
sēkla семя

104.

augšs растение
ozols дуб
priede сосна
laiva лодка
vētījamā mašīna веялка
pape папка, картон
mākslīgais zīds искусственный
шёлк

105.

salmi солома
lupata тряпка
aploksne конверт
vērtspapīrs ценная бумага
ietinamais обвёрточный

106.

ķieģelis кирпич
pamats основа, фундамент
dūmvads дымовая труба
māli глина
pajumte навес
celtne постройка

107.

strautiņš ручеёк
lielīgi хвастливо
tecēt течь

108.

arājs пахарь
avots ключ
netrūkst вдоволь
zīda шёлковый
pavediens нитка
zirneklis паук
sagša плед, платок
aust (auda) ткать
muša муха

109.

atminēt отгадать
svešs чужой
sīks мелочный
kauls кость

110.

klāt становиться
vējš ветер
dzeltēt желтеть
ievākt собирать
aizlaisties улетать

111.

sīks мелкий, маленький
pilēt капать
spārni крылья

112.

vētra буря
ieraudzīt увидеть

osis ясень
polauzt сломать
stalts стройный
lepns гордый
varens могучий
rīkle горло
neviens никто

113.

sauss сухой
galiņš кончик
nams здание
barties бранить
aurēt кричать, выть

114.

ezis ёж
ala нора
izeja выход
nobirt опадать
adata игла
vārtīties валиться

115.

zvirbulis воробей
stārks аист
lidmašīna самолёт
gaiss воздух

116.

lidotājs лётчик
vadīt управлять
ievērojams замечательный
dūkt жужжать
vabole жук
ritenis колесо
vēders желудок

117.

svētki праздник
koris хор
izgreznot украшать

118.

rīkot устраивать
gājiens шествие

soļot шагать
jautriба весёлость

119.

skate парад
rikšot бежать рысью
dārdēt дребежать

120.

strādnieks рабочий
draugs друг
gribēt хотеть
dzīvot жить
nopelni заслуги
stipra сильная
laimīga счастливая

121.

bēdas печаль
krāt копить
atrast (rada) найти
noklist сбиваться
grimt опускаться
starot сиять

122.

virspavēlnieks главнокоманду-
ющий
vadonis вождь
rūpēties заботиться
karsti горячо
mīlēt любить
sevišķi особенно
labprāt охотно
sarunāties беседовать

123.

uzvarēt победить
muižnieks помещик
padomes советы
piederēt принадлежать

124.

Padomju Savienība Советский
Союз

tiesības права
saimniecība хозяйство
labklājība благополучие, бла-
годенствие

125.

celt строить
čakli прилежно
prieks радость

126.

Padomju Latvija Советская
Латвия
pilsēta город
upe река
augsts высокий
kalns гора

127.

galvaspilsēta столица
ietve тротуар
veikals магазин
prece товар
lini лён
petroleja керосин

128.

uzbrukt напасть, нападать
apšaut расстрелять
vergs раб
virzīties двигаться
vienprātība единодушие
visstiprākais сильнейший
pasaule свет

129.

sargāt охранять
tēvu zeme отечество
zobens сабля
robeža граница

130.

pioniere пионерка
varoņdarbs геройский подвиг
atpūta отдых
briesmas опасность
bojāts испорчен
vilciens поезд
paspiest пожать

S A T U R S.

	Lpp.		Lpp.
1.—20. Ābece	3.—26	55. Pusdienas	42
21. Klasē	27	56. Kopgalda virtuvē	42
22. Klasē	27	57. Apavi	43
23. Skolā	27	58. Slinkums	43
24. Mūsu klase	28	59. Visiem jāstrādā	43
25. Ko es daru skolā	28	60. Mums palīdz mājas dzīv-	
26. Kā jāsēž klasē	29	nieki	44
27. Mana grāmata	29	61. Mājputni	44
28. Kā bija senāk	30	62. Dzīvnieku balsis	45
29. Mana burtnīca	30	63. Dzīvnieku ķilda	45
30. Es rakstu	31	64. Jaunie dzīvnieki	46
31. Pieturas zīmes	31	65. Zoss valoda	46
32. Klases tāfele	32	66. Zilite	46
33. Mēs mācāmies skaitīt	32	67. Jānītis un vectēvs	47
34. Nedēļas dienas	33	68. Joks	47
35. Cilvēks	33	69. Suns un gaļa	47
36. Ko es daru rītos	34	70. Gudrais strazds	48
37. Kas katram jāzina	34	71. Lapsa un āzis	48
38. Mēs — varoņu laudis	35	72. Lācis un pele	49
39. Varonīgs darbs	35	73. Lapsa un gailis	49
40. Nikolaja tēvs	35	74. Gailītis un vistiņa	50
41. Mūsu dzimta	35	75. Gudrā pele	50
42. Māmiņa un bērni	36	76. Bites	51
43. Bērni un vecāki	36	77. Skaitīšana	51
44. Stundas gaita	37	78. Mēs skaitām mēnešus	52
45. Rakstu darbu klūdas	37	79. Gads	52
46. Sveicināšana un vēlējumi	38	80. Saule un mēness	53
47. Pieklājība	38	81. Mikla	53
48. Brokastis	39	82. Gada laiki	54
49. Starpbrīdi	39	83. Zieme	54
50. Ko dara dežurants	39	84. Fabrika	54
51. Mēs mācāmies skaitīt līdz		85. Pikošanās	55
simtam (100)	40	86. Slēpētāji	55
52. Pulkstenis	40	87. Mēs palīdzam neveseliem	55
53. Parastas sarunas	41	88. Gailītis un vistiņa	56
54. Ģimene	42	89. Zilite	56

	Ļpp.		Ļpp.
90. Bērni rūpējas par put- niem	56	111. Tautas dziesma	65
91. Zaķītis ziemā	57	112. Rudens vētra	64
92. Zaķis	57	113. Ej gulēt, vēja māte!	64
93. Agrā pavasari	57	114. Ezis	64
94. Pavasaris	58	115. Lielais putns	64
95. Bērni gaida vasaru	58	116. Mazais lidotājs	65
96. Lopu saruna pirmoreiz ga- nos	58	117. Saruna pirms svētkiem	65
97. Lakstīgala	59	118. Pirmais- maijs	66
98. Vilks un gans	59	119. Skate	66
99. Sakņu dārzs	59	120. Ļeņins	66
100. Vasara	60	121. Ļeņins — M. Rudziša	66
101. Ko dara vasara	60	122. Staļins	68
102. Bērni gaida vasaru	60	125. Oktobris	68
103. Meža koki	60	124. Padomju Savienība	69
104. Koks	61	125. Darbs Padomju Savienībā	69
105. No kā taisa papīru	61	126. Padomju Latvija	69
106. No kā mēs ceļam ēkas	62	127. Rīga	70
107. Upe un strautiņš	62	128. Lielais Tēvijas karš	70
108. Tautas dziesmas	65	129. Sargi savu tēvu zemi	70
109. Miklas un atmiņējumi	65	130. Pionieres varoņdarbs	71
110. Rudens	65	131. Padomju Savienības himna	72
		132. Vārdnīca no	75.—88

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0311016469

8835

Maksā 80 kap.